

ՍԵՆԷ 1.

ՅՈՒՆԻՍ 1.

(1 8 5 3)

ՃԻԼՏ 8

ՀԱԶԻՐԱՆ 1.

ԹԻՎԱՆՈՒՄԻՆԻՍ

ՆՈՒՄԵՐ 30. ՄԷՃԹԵՐ ՎԱՐԱ ԲԵՐԻ ԷՍԱԿԱԳ ԼՂԻՖ ԳԱՂԱ
ՎԷՃԹԵՐԻ ԿԵՆԵ ՈՂԱՍՐ .

ԼՂԱՍԻԱ ՎԱՐԻՍԻ ՍԱԿԱԳ ԼՂՈՄԷՐ ԳԱՂԱ ՊԻՂԱ ՍԱՆՃԱՂԸ ՄԻԼ
ԹԱՍԱՐՐԵՖԸ .

ԹԵՐԻՍԱՐԱ ՎԱՐԻՍԻ ՍԱԿԱԳ ՔԵԱՆԻ ԳԱՂԱ , ՄԱՐԻԷ ԳՕԹԻՍԻՐՈ
ՆՈՒ ԲԵՐԻՍ .

ՄԱՅԻՍ 11. ՄԷՃԹԵՐԻ ՎԱՐԻՍԻ ՍԱԿԱԳ ՄԻՐԸ ՄԱՅԻՍ ԳԱՂԱ
ՍԻՐԻՍԹԵՐԷ ՎԱՐԻՍԻ .

ՍԻՐԻՍԹԵՐԷ ՎԱՐԻՍԻ ՍԱԿԱԳ ՄԱՅԻՍ ԳԱՂԱ ՄԷՃԹԵՐԻ ՎԱՐԻՍԻ .

ՄԱՅԻՍ 17. ԲԵՐԻՍ ԳԱՂԱԳԼԱՌԷ ԼՂԻ ՎԱՐԻՍ ԳԱՂԱ , ՄԷՃԹԵՐԻ
ԿԵՆԵ ՈՂԱՍՐ .

ՄԱՅԻՍ 19. ՉԵՐԻՐԻ ԳԱՅՄԱԳԱՄԸ ՖԵՆԻՍԻՍԷ ԷՖԵՆԻՍԻՍԷ ,
ԲԻԼԹԱԿԵՐԻ ՄԻՐԻ ՄԻՐԱՆԻ .

ՀԻԼՏԵՐԻՆ ԳԱՂԱ ՊԵՐԱԹ ԳԱՅՄԱԳԱՄԸ .

ԼՂԵՆԻ ԿԱՂԱՐ ԳԱՅՄԱԳԱՄԸ (ՍՄԱՆ ԿԵՆԵ ՍԻՐԻՍԹԵՐԷՐԻ ՄԻԼՈՒՐԻՐԻՑԻ .

ՍԻՐԻՍԹԵՐԷ ՄԻԼՈՒՐԻՐԻ ԹԵՎԻՖԻԳ ԿԵՆԵ ԼՂԵՆԻ ԿԱՂԱՐ ԳԱՅՄԱԳԱՄԸ
ՈՂԸ ԻՏԱՐԷ ՎԷ ԲԵՐԻՍԻՑ ԳՐԵՆԻՐԸ ՍԻՐ .

ՀԱՎԱՏԻԱԾԻՐ, ՏԱՆԻԻ ԻՅԷ:

Բոգոս Դեմէւիկէն Կոյիւր Կո- Կեֆ Թագաւորի Դեմոյի
Կերճ օլունան պէնպիսի Կերէրի Կեր:

ԲՈՒՄԻԱ տէվէթը ֆախիմէսի ճանխպիստէն պէցիւք էլ իլիք
իւնվանիյիլէ պունտոն մուգատտէմճէ տէրը սաստէթէ վիրիւս
իթմիշ օլան Բրէնա Սէնշիպօֆ ճէնապլէրինին մէմուրիէթի
իգթիզասընճա տէրմէյան իթմիկի մէսայիլտէն, պողպէրի հապ-
գընտա թէվաֆըզը թէրաֆէյն հասը օլտմամաը ճիհէթիլէ
սէֆիրի մուշարալէյհ ճէնապլէրի պապը ալի իլէ գաթը միւ-
նասէպոթը բէսմիէ վէ թէրքը սէֆարէթ խէրէք պու տէֆա
տէրը սաստէթաէն ալտէթ իթմիշ տիր. տէվէթը ալէյէ, Բու-
սիա տէվէթի իլէ օլան բէվասըթը տոթթանէսին խալէրտէն
վէգայէ իթմէքլիկէ տալիմա միւճիտտ վէ սաի օլտուղու հալտէ
պու քէֆիէթին զուհուրի պաիսի թէհէսալֆ օլմուշ խէ տէ,
պու թէրաֆըն նիյէաթը խալիսանէ վէ միւսալիհանէսի տէվէ-
թը միւշարալէյհա նէզաիստէ թապտիր իլէ օլ ճանխպոէն տա-
խի էֆքեարը միւսըհանէ իլէ մուգապէլէ օլունարապ մուամե-
լաթը ճէմիլէյի տէվէթէյնին էինէ գալիպէն մէրքէլը տալիսին
բիւճ'աթ իթմէսի մէմուլ օլունմագտէ, վէ էսպասը հապիլիլէ
մէֆգուտ իքէն (օլթաոտա Էօղլէն) Բուսիա տէվէթի ճանխ-
պիստէն իհթիրը հարպ օլունմայաճաղը միւլահաղաը տալի
տէվամը սուհու սէլահի իւմիտ իթմիրմէքտէ տիր: Հէր նէ
խէ մաստամ քի գալիլէյի մէշրուհէ վուգուէ կէլուպ, մուհա-
րէպէյէ թէսատտի օլունմայաճաղընտան տալը սէֆիրի միւշա-
րալէյին հէնկէամը ազիմէթինտէ տէվէթը ալիլէյէ թէմինաթ
տախի վէրիլմէմիշ օլտուղունտան, վէ Բուսիա տէվէթինին
պէրրի վէ պահրի պիր թագըմ թէտարիքէաթը քիւլիէյի հար-
պիլէսի տախի մէյտանտէ պուլունտուղունտան, սալթանաթը
սէնիլէնին հէր տիւրլիւ նիյաթը խասիմանէտէն պէրի օլտուղու
նու տուէլը ֆախիմէյէ բէսմէն իլան իլէ պէրապէր, միւճէր
բէտ գալիաի իթմիլաթիլէյէ բիայէթէն, վէ սարֆը թէհաֆ-
ֆուղի օլմագ իւզը պաղը թէտապիրի ասիլէրիլէ վէ թահքիմի-
յէնին իճրասը նէզտը տէվէթը ալիլէտէ մէրթէպէյի վիճուտ
տէ կէօրիւնտիւկիւնէ պիսանէն, Պալգանըն էօթէ Էիւզիւնտէ

վե թունա սեփանիւնստ քեային գիլաի հաղթեթը փատիշահի
իլէ սայրը մեվադիի միւզթագիէնին վէ պահրը սիահ պողաղը-
նըն ասկէրձէ վէ ճիհհաթը սայիրէ իլէ վիւսայիլի իսթիհքեա-
միւնսինէ թէշէպպիւս օլունմուշ տուր : Վէ Պէշիթաշ փիշ-
կեահընտէ պուլունան սիֆէնը հիւմայունուն պողաղ ճանի-
պինէ չէքաիլիմէսի տախի իշ պու թէտապիրի թէֆաֆիու-
զիէնին միւթէֆէրրիւաթընտան տըր , վէ տէվէթը միւշարա-
լէհանըն քանչիլէրեասը մէմուրլէրի տէրը ստատեթան , վէ
գօնսօլուլէրի եէրիւ եէրինտէ օլարագ թիւճճար վէ թէպաա-
սընըն մուամէլաթը թիճարէթի տախի քէմաֆի իւս ստալլէ ճէ-
րեան իթմէքտէ օլմաղ իլէ սալթանաթը սէնիլէնին Տուսիա տէվ-
լէթի հագգընտա օլան րիայէթը մախտուսէսինին տէլիլի ճէ-
տիտի օլմապ իւզըն , աէվէթը միւշարալէյհա թիւճճար վէ
թէպաաաը հագլէրինտէ էվլէրքինտէն զիտտէ թէսհիլաթ կէօս-
թէրիլէսի վէ քեաֆֆէի մէմուրլէրինին հիւրմէթը լայրդէյէ-
մաղհարիլէթլէրի մատտէի միւլթէզէմէսինտէ թէճվիլի գուսուր
խտիլմէմսի զըմնընտա իգթիզա իտէն մահալլէրէ թէմպիհաթը
լաղըմէ իճրա օլունմուշ տուր :

Սումայիլէյհա Բրէնա Սէնչիլօֆ ճէնապլէրի մէվնուտու-
մայէթի օլան միւթէպէրանը մէմուրին իլէ կէշէն մայիսին տօ-
գուզունճու կիւնիւ Արօմօնօղէշ նամ Տուսիա պէշլէր վաբօրու
իլէ , վէ էրթէսի քէնչէնպէ կիւնիւ տախի Տուսիա մաղահաթ
կիւզարը Սիւսիւ ()ըրօֆ տախի էքսէրը սէֆարէթ մէմուրլէ-
րի իլէ Պէսարապի նամ վաբօր իլէ ()տէսա ճանիպինէ տգիմէթ
իթմիշ օլուպ , պաշ սըր քեաթիպի միւսիւ Պալապին , վէ պաշ
թէրճիւման Ըրէֆրօբուլօ վէ սայիր պիր իքի թէրճիւման վէ
մէմուրլէր , վէ քօթթա նաղըրը վէ գանչալէրիէ մէմուրլէրի Մ-
սիթանէտէ , վէ Տուսիա գօնսօլուրարը վէ թիւճճարլէր տախի
հէնիւզ մահալլէրինտէ իգամէթ իւզըն պուլունմուշար տըր :

Գուտսու Շէրիֆ մէսէլէսինին պիր հիւսնիւ նէթիճէ պուլ-
մուշ օլտուղու ճիւմիլէյէ մալիւմ օլուպ , պու պապտէ սատը օ-
լան վէ բում բաթրիլլէրինէ իթա օլունան իքի գըլճա ֆէրմանը
հիւմայիւնիւն խիւլասաը Սոթնալ քը գօնսիւնիլիօթլէ զաղէթաթըն-
տան սընարագ պու մահալլէ տէրճ օլունուր :

Վապաա Բէթգէհէմ քիլիասընըն պէօյիւք գարուսունուն

պիք անահթարք տախի բառակեր վերիմիշ իսկ տե, մեքու-
մանքն էօթէտէն պէրու քիլուայք մեզպուրուն կէշմէյէ հապ
վէ բուխասթարք պուլունաուդունաան, պու հապքլէրինի թաւ
տիք իշին օլուպ, օրաաա իճրայք պիշին վէ եախօա օրանքն
բումլար իլէ միւշթէրէք օրպապ մութաաարքքըզընա մէպնի
տէնիլ տիր: Իմոխ անահթարք մեզքիւրիւն լաախէրէ տախի
վէրիմէսի, քիլուէյի մեզպուրուն կէրէք կէշիա մաաոտէսինի վէ
կէրէք ահպալք սայրքէսինի թէսքիւ վէ թաղէր իսէմէյէրէք,
հիլէթը աօլիէսինէ տախի խպէք կէթիւրմէյէճէք տիր. քիլուէյի
մեզպուրուն քաքուճուսու սապքք վէճհ իլէ բում բապաարն
տան պիք բաքաա օլաճապ տրք. ֆապաթ կէշմէյէ հապ վէ
բուխասթար օլանքի հիշ պիք վազըմ մէն իսէմէյէճէք տիր:

Մէզքիւր Իէթղէհէմ քիլուէյի մազարաաի իւղէրինտէ օլան
կիւմիւշ երլարք 1847 սէնէսինտէն պէրու զպպ օլմուշ օլաու-
դունաան, միւնազապէ վէօիլէ պրաղըմմապ, վէ խրիսթիյան
միլլէթլէրինէ թէվէճիւհիւ շահանէնին պէք բէմալ պույրու-
լա կէլաիլինէ ալամէթը զահիլէ օլմապ իւղէթ թրպպը զպպ օ-
լան երլարք միսալի պիր ճէտիտի թէրաֆը շահանէտէն աթիէ
օլարապ իհսան պույրուլաճապ տրք, Իմոի պու խուսուստան
աօրպը հիշ պիր խրիսթիյան միլլէթինէ միւճէտոտէտէն պիք հապ
էա պիր իմթիաղ վէրիմէմիշ օլուպ, հիլէթը աօլիէյի տախի
հիշ պիր վէճհ իլէ թէպէտաիւլաթ վապի օլմապաճապ տրք:

Մէրէմ անա քիլուապնա գիարէթ վէ անտէ իճրայք պիշին
իթմէկէ իսթիհպաղլէրի օլան իսէվէ միլլէթլէրին պէհէր եէվմ
իճրայք մեզպուրէ սէլահիլէթլէրի օլուպ, բումլար հէք սապահ
կիւնէշ աօլաուգաա (ֆապաթ միլլէք սայիլէյի իսէվէնին զիյա
րէթ վէ պիլընը տախի մէն իթմէմէք իւղէ) վէ պաաէհու էր
մէնիլէք վէ անպէրտէն սօղաա բաախէր իճրայք պիլն վէ գիա-
րէթ իսէճէք տիրլէք. վէ պէհէր միլլէթին պիլը պիրէք պու-
լապ սաաթ պիւրէճէք տիր: Պու մաւգալէլէ երաաէի շահանէ
վէ էմրնամէի պապը ալի իլէ թաաաիք օլունմուշ տուր. Իէթ-
ղէհէմ գարիէսինաէ լաաիւ մանաաթըրընն իթթիսալինտէ օլան
պաղէլէրին իտարէսի վէ միլլէթլէրին սապքք վէճհ իլէ եինէ
բում վէ լաաիւ միլլէթլէրինն օլուպ, պու պապտէ պիլք օ պի-
րինէ ֆապիք օլմապաճապ տրք:

Պունլարտան պաշգա բէսմի ֆէրման իլէ հիշ պիք միլլէթէ
միւճէտոտէտէն պիր իմթիաղ վէրիմէմիշ օլաուգունաան, հէք

պիւր չէ երեսն հիշելով աստիճանաւոր արք. վէ
Վառապետ Շէրիֆի կերէք ու մուսէն վէ կերէք մախսուսէն
լուսմ, երմէնի, վէ ըստին միլէթիւնին մըթաւարրիֆ օրտուգ
լարը դիարէթ մահալէրի ճիւմլէթէն վէ մուհարպէսէն հիշելով
հաղորէլէր իւզըն գաւառաւոր արք:

Վապրը Շէրիֆ (սուրբ Վերեզման) իւզերինէ, միւճէտ
տէսէն վէ տէվէթը ալիէ մէսարիֆի իլէ թաւիւր օրտնաճագ
գուպպէնին ըէսմի, էվլէլլի ըէսմի իւզերինտէ իսիսա օրտնաճագ
սընա տըգգաթ իթմէք իւզըն միւսթագիլ պիւր գօմիսսիօն նասպ
օրտնաճագ արք:

Քիլիսէի մէզքիւրէ իւզերինէ հաղըր օրտն ըէնչիւրէլէրին
գաթթիւլմասը վէ իթթիգա իթթիկի հալտէ ուիվտը տախի չէ
քիլմէսի մէճէքէթ վալիպի պուլունտն գաթթն տըգգաթինէ ի
հալէ գըլլնմըլ արք:

Վէհէր սէնէ մահըր րամազանտան էվլէլլէ մէկթէպը հար
պիլէ, վէ միւհէնտիսխանէ, վէ մէկթէպը թըպպիլէի շահանէ
նին ուսուլու իմթիհանլէլլէրի իճրա օլմագ գայիտէ աթիգէ
տէն պուլունմագ հասէպիլէ, պու տէֆա տախի մէքէթիպի
մէզպուրէյէ պիլ ճիւմլէ վիւքէլա վէ միւթէպէրանը մէմուրին
հաղըր օրտուգըքը հալտէ թէլլիֆի շահանէ վագի օրուպ քէսպը
իթթիհագա քիտէն շակիրտան սընըֆ սընըֆ ճէլլ օրտնարագ հու
զուրու շահանէտէ ուսուլու իմթիհանլէլլէրի իճրա օրտնուպ,
ասկէրիտէն իպրագը մէհարէթ իտէնլէրէ թէպէրիւքէաթը
սէնլէ վէ ըիւթուպու ասկէրիլէ, վէ մէկթէպը թըպպիլէ իմ
թիհանընտա քէսպը լիպէթ իտէնլէրէ տախի պաղը քիւթիւպ
աթիլէ վէ իհսան վէ թէքմիլի իլմ իլէ տօգթուրլու ժա մէյուլ
նիլթ պէրաթընա նայիլ օլանլէրէ տախի, ուսուլու վէճ իլէ
իլֆայը հիւսնիւ խըտմէթ վէ տըգգաթ իլլէմէլլի իլլն եէմի
իթաիլիտիքտէն սօղրա խիլաթը միւթատէլլէրի կիլիթիլլէրէ
հաղըրու շահանէտէ մէսրուր վէ պէկէամ աղըրուլմուշար
արք:

Պանգա ումուրունու պու ճանիպտէ վէքէալէթէն թան
ղիմ իտէն Սիւսիւ թըրուվէ Շօվէլ Համիլ օրտուղու պանգա
սէնէտաթը վէ իմթիւղաթը սիւքէթէրի իլէ Վճողայա վասպ

օլու պ , էսհապը մալիկէ թագ տիմ խլէտիքտէ , քէմալը իֆթի-
խար իլէ գապուլ օլունուպ , պանգա մուամէլաթընա լաղըմ կէ-
լէն մէպալիդի նագտիէ թէասրիք օլունուրագ , տէրտէսթ պու-
լունմուշ . վէ մումայիլէյն միւտտէթը գալիլէտէ Վսիթանէյե
ափտէթ իտէճէք օլմալէ , վիլուտիւտէն չէնո միւտէթ սօղրա
պանգա մուամէլաթընա միւպատէրէթ օլունմաղը մէմուլ տուր :

Պու տէֆա պիլ ճիւմէ Սիլէլը Իսէվէէ բաթըրիքէրի վէ Սուհա-
սապը պապը ալիյէ ճէլպ վէ սափէթ պույրուլարագ , փատիշա-
հը թէպաաբէրվէր վէ շահնշահըքէրամէթ էսէր վէլինիմէթի-
միզ հաղըթ թլէրինին գարիհէի քէրամէթասրիհէ միւլիւքէանէլէ-
րինտէն սաոյր օլան խաթիթը հիւմայուհու մէվհիպէթ մաղբուն
շահանէլէրի իլէ միւվէշէհ պիրէր ֆէրմանը պիլ իթա պույ-
րուլմուշ օլմալէ տուայը խայրիլէի շահանէյէ մուվապէ պէթ իլ-
լէմէք իւղըթ թէշէքքիւրէն պու մահալէ սափի պիր սիւրէթի
տէրճ օլունմուշտուր :

ՍԻՒՐԵԹԸ ԽԱԹԹԸ ՀԻՒՄԱՅԻՒՆ

Իշ պու էմըր ալիզանըմ ահգեամը միւնտէ-
րիճէսինին պիլա թաղէիւր սոյլիմէն վէ միւսթէ-
միրէն իճրասընա տըգգաթ , վէ խիլաֆընտան
հաղարը ու միւճանիպէթ օլունա :

ՍԻՒՐԵԹԸ ՖԻՐՄԱՆԸ ԱԼԻՇԱՆ

Իֆթիխարը Սըխթարը իւլ միլէթիւլ Սէսիհիէ , Վմոթթէն
քիւպէրա իւլ թայֆէթիւլ իսէվիլէ , հալա Սթամպուլ վէ թէ-
վապի պաթրիգի Նիգոզա Փիսգոփոս տամէթը բիւթպէթու-
հու , թէվգիի բէֆիի հիւմայուհում վասը օլըճագ մալիւմ օ-
լաքի . ճէնապը հագգ վէ ֆէյեաղը մուլլագ , մէվահիպի ճէլի-
լէի իլահիլէ , վէ մէշիլէթը լէմ եէզէլիէի սամէտանիէսի իգթի-
զասընճա զաթը չէվքէթսիմաթը միւլիւքէանէմի մագհարը իշ-
զիւ սալթանաթ վէ հիւքիւմէթ , վէ նայիլի մագամը ճէլիլ
թաճիտարի վէ խիլաֆէթ պույուլարագ , լիլահուլ համուլվէլ
միննէ պունճա միւլք իւ պիլատ , վէ նիլէ նիլէ սունուֆու թէ-

պատ վե միլիլիւ իսպառի տէսթը մուտտէլէթ բէյլէսթը իսկու-
ֆէթիսէ վէտիէի մախտուսէի իլահիէսի օլարագ թէպիմ պու-
ուրմուշ օրտուղունտան, հիմմէթը զիմմէթը իսկաֆէթ վէ հիւքմ-
տարիէ լազըմ, վէ շուարը ճէլիլի սալթանաթ վէ միլքտարիյէ
է հէմմ վէ միւթէհաթթիմ օրտուղու իւղը, ճիւլիւսիւ հիւ-
մայունու մէյամէնմաքունու միւլիւքեանէմաէն պէրու, եազէ-
րիի թէվֆիգաթը իլահիէ, վէ մէտէպքեսարիի ֆիուզաթը բէպ-
պանիէ իլէ հէր սընֆ թէպապը շահանէմին հայիլի հիմնյէթը
քեամիլէ վէ խուսուսա էօթէտէն պէրիւ օլա կէլտիյի վէճհ իլէ
այէին վէ ումուրու բուհանիյէլէրինտէ պիլա իսթիանա մագհու-
րը իսթիրահաթը թամմէ օլմալէրի խուսուսունա մէգաթիար
իայրիյէի սահիհէի փատիշահանէմ վէ միւրապը հագիպիի միւ-
լիւքեանէմ իգթիզապընա թաթպիպէն հէմիշէ հիմմէթը ֆիլիլիյէ
վէ նէզարէթը տայիմէի սալթանաթը սէնիլէմ մէպղուլ վէ շայան
վէ պու քէյֆիէթին ասարը իայրիյէ վէ միւէսիւրի նաֆիապը
տայիմա մէշհուա վէ ոյան օլուպ պաղը թէքեսուիւլ վէ իհմալ-
տէն տօլայի պիթթէտրիժ զուհուրա կէլէպիլմիշ պիր թագըմ
սուի իսթիմալաթըն պիր տահա թէքրար իթմէմէք իւղը քիւլ-
լիէն տէֆ իւ իզպէսի նէթիճէի ամալը շահանէմ պուլունտու-
ղունտան, գաթոլիք մէզհէպինտէ պուլունտան թէպաա սատը-
գէի շահանէմ բէհապիյինէ, էճտատը իւզզամը մուալանիհա-
տըմ թէրաֆլէրինտէն իհտան պուլրուլմուշ, վէ թէրաֆը փա-
տիշահանէմտէն տախի թագաթի վէ իպգա գըլլնմըշ օլան իմ
թիազաթը մախտուսէի բուհանիէնին վէ մէմալլէքի մահրուսէի
շահանէմտէ քեային քիլիսա վէ մանասթըրլէրլիլէ անլէրէ մէր-
պութ արալի վէ էմլաք, վէ սայրը մէվադիի մէզհէպիէնին վէ
պու միսիլիւ իպատէթիւհալէրէ վէ բէհապիյինէ մախտու-
մուաֆիաթ վէ հուգուգուն, վէ էլհասըլ Նաթրիք վէ մուրախ-
խասալէրին շուրութու գաթիմլէրինի միւթէզամմըն պէրաթլէ-
րինտէ միւնտէրիժ վէ մէսթուր օլան պու միսիլիւ իմթիազաթ
վէ միւ սաէտաթըն հէր վագթաա խալէլտէն վէգայէսի մաթըլապ
վէ միւլթէզէմը միւլիւքեանէմ օլմալ իլէ իշպու մագսէտը ալիի
շահանէմին պիթէքրար թէքիտ վէ իլանիլէ, պունա հիշ պիր
վէճհ իլէ խալէլ կէլմամէսի, վէ պունուն իսկաֆընտա հարէքէթ
իտէնլէր զազապը միւլիւքեանէմ մագհար օլաճագլարընը պիլմէ-
լէրի խուսուսունա իրատէի գաթիէի միւլիւքեանէմ ասալէ թէֆ-
լայը սունուհ վէ սուտուր օլմուշ վէ պու պապտէ թէրաֆլէ-

ընտանիքի պիտի կէծնա թէքեաւոր լիւր իսկ ինքնապէս
մահալ գաւառմալ իշխան քէյֆիթ լալըմ կէլէն մէմուրին թէ-
րաֆլէրինէ տափի պիտի լիւր զմազին պուստն թէմամէն վե-
հապիգէթէն իճրատը մապսէտը պիտի շահանէմ օլտուղու իլանէն
վէ թէքիտէն տիվանը հիւժայուստմոտէն իշպու էմըր ճէլլիւ-
գատըրմ իստար օլունտու սէնքի Բաթրիքի մուսայիլէյհին քէյ-
ֆիթ մալիւմիւն օլտուգտու իշպու էմըր շէրիֆիմին պէտաւե-
վամ միւճիւպ վէ միւգթիւզաթը իւղըն ամէլ վէ հաթէքէթ վէ
խիւթֆընտան թէվուգի վէ միւճանիպէթ վէ իշպու գաթարըր գա-
թիլէ միւզային պիտի շէյ զուհուրինտէ տէրհալ պապըր սղիմիլէ
պէյան վէ իֆատէյէ միւսարաւթ իլէյէսին շէյլէ պիլէսին ալա-
մէթըր շէրիֆէ իթիմաթ գըլտարն : Թահրիրէն ֆիւլաթըրըր շէհ-
ըր շապանիւլ մուսաղլամ սէնէի թաաի վէ սիթթէյն վէ մաթէյն
վէ էլֆ եանի 1779 շապան Կ :

Պու տէֆա Նէմէ բօսթաթը իլէ ալընան հալաաիտաթէ նու-
ղարէն , Լաւրբանըն պէյիւք տէվլէթիլէրի , Լուսիա տէվլէթիլէրի
Բրէնա Սէնէիգօֆ ճէնապլէրինին ասիթանէյէ կէծնաթիլէսին
սէպլէպլինի բէմէն տէվլէթը մէզպուրէ սիվալ իթիլէրի , Կուս-
տու շէրիֆ մէսէլէսինտէն իսպարէթ օլտուղու ճէվապ վէրիլիլ
օլմալլէ մուսախիտարէն հիմայէթ մատտէսի իլէ պէրապէր Լու-
սիանըն թէտարիքեալթը ճէսիմէսի ճիտտէն մալիւմիլէրի օլտուգ-
տու փէք աշուրի թաճիւպ իտիւպ , պու խուսուսու թէքէֆ-
ֆիւլ իթիլէրի տէվլէթը ալիլէնին թէմամիթէ վէ իսթիլլիլէ-
թիլէն պիլ ֆիիլ սէքթէ վէ իտիլլ վէրտիկինի բանա տէրը իտէրէր ,
Լուսիա տէվլէթիլէրի թէպիպ վէ իճապ իթիլիկի հալտէ իլանը հաթպէ
գատար տէվլէթը ալիլէյի իսթիսիւպ , վէ նամուսունու վէգայէ
իտէճէրլէրի Լիլիլիլլէն վէ Դրանսըրըն էն պէյիւք զտգէթալէ-
րինտէ մուհարրէր օլուպ , պուստն իլէ ինկիլթէրաաէն սէքիլ
գըթա վաթորըլ իքի անպարըլ տափի մալթաաա պուլունան տա-
նանմայէ իլալէ օլմալ իւզըն Լ ծնարաաէն ագ տէնիլէ կէծնա-
թիլլիլ օլտուղու իսթիլլապ գըլընմըրըր :

Տէվլէթի ալիլէնին պահըր սիսհ վէ պահըր մարմարա , վէ
պահըր սէֆիտ վէ պահըր ահմէր վէ Պաթրա քէօրֆէգի վէ սայր
տէնիլլէրաէ մէմալլէ վէ սէվահիլի պուլունուպ , եանիլա տէօրթ
պէշ աէնիլլէ մալլէ օլտուղուստան Կուսթիլի պահրիլէսին ճէսու-

մէթ վերմէք լազրմէտէն իսիւկինաէն պիր միւտտէթատէն պերիւ
պու խուսուսա քէմալը մէթէպէ տէվամ վէ հիմմէթ օլունա
րապ սէմէրէսի տախի ան պէ ան կէօրիւմէքտէ տիր : Սուախ
խարէն տախի եանի մահը մայիսին եիրմի պիրինճի կիւնիւ հու
ղուրու շահանէ , վէ վիւքէլա , վէ միւթէպէրանտէ , Մյնալը
գալապ սէհէսինտէ թաշ գըղապ իւղէրինտէ միւճէտտէտէն ին
շա օլունան Քէլէֆէյէ նամ իքի անպարլու սէֆինէ քէսիաէյի
հիւսնիւ խիթամ պուլարապ բույի աերեպէ թէնգիլ գըլընմըշ
վէ պու միսիլիւ մէսէրէթտէ իճրասը միւթաթ օլան զինէթ
վէ տալըն քէաֆէտի թէքմիլէն իճրա վէ խֆա գըլընմըշտը :
Պատէլ պայրամ գըղապը մէղքիւր իւղէրինէ տիկէր պիր գըթա
քէպիր իքի անպարլը սէֆինէ տախի գուրուլաճապ օլուպ , Հա
վուլու աթիգ սէրոււնինտէ տախի եապընտա խիթամէ քէսիտէ
օլաճապ տիկէր իքի անպարլը իլէ պոււնուն տէրոււնինէ ալթըշտը
էիւզ պարիլըլէք վարօր մաքինալէրի տախի վաղ օլունաճապտը :

Սըրըտա վէ մէմալքի էֆլաքիյէտէ քէմալը ասայիշ վէ իս
թիրահէթ վազի օլուպ պուրալարտան միւթէնա պիր հալաւտիս
իշտիլէմէմիշտիր :

ՀԱՎԱՏԻԱԼԹԻ ԻՆՆԻՊԻ

ԻՆԿԻԼԹԵՐՐԱ . Բուսիա իլէ տէվէթը աքիէ պէյնինտէ բրէնա
Սէնշիգ օֆուէն մէմուրիէթինտէն տօլայը զուհուրա կէլէն մա
րազատա Ինկիլթէրրա տէվէթի նէ հարէքէթ իտէճէք , վէ ֆը
րանաղլար իլէ պու պապտէ իթթիֆապ վար մը եօգ մաւ տէյի
Ինկիլթէրրա տէվէթինին իքի պէօյիւք մէճլիլէրինտէ տախի
խարիճիէ նազըրը , վէ մէճլիւ քէյիսինէ տախի սիւալ օլունաուգ
տա , իքիսինին տախի ճէվալը , պիւթիւն Էւրոքանըն իսթիւ
րահէթի , վէ մուահէտէլէրին պօղուլմամասը , վէ թիճարէթէ
սէքթէ կէլլէմէսի իճլին տէվէթը ալիէնին թէմամիլէթ վէ իս
թիգլալիլէթինի մուհաֆազա իթմէք Ինկիլթէրրա տէվէթի բօրի
թիգտար աաաղնտան պուլունմուշ տաւր , վէ պու առաա հէ
նիւզ թէպտիլ օլմամըշ տըր վէ օլամաղ , վէ պու պապտէ ինկի
լի վէ ֆրանաղ տէվէթիլէրի եէկտիլ վէ եէկէթիէթ տիր . պու

ճիւղէ Ռուսիա իմբերաթորունուն ազլ ու տիրայէթինտէն տախի պու պապատ մուամէլէյի շէտիտէ իթմէսի մէմուլ օլա մազ տէմիշէր տիր : Վէ պիւթիւն ինկիլիզ զազէթալէրի, տէվլէթը ալիէնին հուգուգ վէ իսթիզլալիէթինէ մուհաֆազա իթմէք իշին ճէնկ իթմէք, վէ ումումի ճէնկ լազըմ կէլսէ կերի տուրմազ ճայիզ տէկիլ տիր տէրլէր :

— Իրլանտա տոտասընըն փայիթախթը օլան Տուպլին շէհրին տէ տախի չօգտան պէրիւ պիր պէօյիւք սէրկի եանի (էքսքօզի սիօն) թէրթիպ օլունմուշ օլմաղլէ, պու տէֆա մայիսին տօ քուզունձու կիւնիւ աշըլպ, իւք կիւնիւ տէրունինտէ օլան նատիրաթը էմթաա վէ սայիրէի օն պինտէն զիատէ նուֆուս սէյր ու թամաշա իյլէմիշ տիր :

ՅՐԱՆՍԱ : Ֆրանսա տէվլէթի տախի Ռուսիա իլէ տէվլէթը (Սամանիէ մէսէլէսինտէ ինկիլիզ իլէ հէմէֆքեար վէ եէկճիհէթ օլուպ, օլ վէճհ իլէ Լսիթանէտէ պուլունան սէֆիրինէ տախի թալիմաթ կէօնտէրմիշ տիր :

— Ֆրանսալ իմբերաթորիչասը, խասթալըղընտան իֆապաթ պուլուպ, իմբերաթոր իլէ պէրապէր Սէն Գլու թէրաֆընա ազիմէթ վէ չէնտ միւտտէթ զարֆընտա տախի (Սիօն համամը նա թէվէճճիւհ իտէճէքլէրի իշիտիրմիշ տիր :

— Սարտէնիա գրալընըն քիւշիւկ պիրատէրի Տիւք տը լէն ճէնապլէրի պու տէֆա մատամասիլէ պէրապէր Փարիզ ճանի պինէ վիրիւտ իթմիշ օլմաղլիլէ մէսնէտինէ մուվաֆըգ սիւրէթ տէ իզգէթ վէ իգըամ օլունտուզու զազէթալէրտէ մուհարէր տիր :

— 1848 ճիւմհուրինտէ, մուվազգաթ հիւքիւմէթ վազթըն տա, պուլնտան պէօյլէ բօլիթիգաճա թէօհմէթլէրտէ տոամ գաթլ իթմէմէք գանոնա րապթ օլմուշ իսէ տէ, պու տէֆա պուլ գանոնուն թէպտիլի իլէ սապըգը վէճհ իլէ գաթլ օլուն մազ գանոնունուն իպգասը մէճլիսէ թէքլիֆ օլունտուգտա, խայլըճա միւզաքէրաթտէն սօղըա, եալընը իմբերաթոր, վէ ֆամիլէասընտան պիրինի էօլոիւրմէք իսթէյէնլէր, գաթլ օլունուպ մալլէրի միրիէ զապթ օլունմասը գարար պուլմուշ տուր :

— Ֆրանսա տէվլէթինին իրատ մասրաֆը միւզաքէրէսի տա իի գարար պուլուպ իրատը 1520 միլիոն 288,089 ֆրանք, վէ

մասրաֆը տախի 1516 միլիոն 820.459 ֆրանգա պարիզ օլմուշ, քի էլի պին քէսէ ագճէյէ եազըն ֆազլա քրատ վար տէմէր տիր : Իմբէրաթորուգ իսպասը վէսիլէսիլէ օլմն մէսարիֆաթէ նազարէն , Գրանսա իրաարնտա պու գատար ֆազլա պուլուն մասը թաճիւպէ շայան պիր քէյֆիէթ տիր : Գրանսանըն միլէ լէթ մուրախսասանը մէճլիսի տախի պէր միւճիպի ուսուլ իւշ այ միւտտէթ ագտը մէճլիս իլլէտիքտէն սօղրա պու տէֆա գաւ բատըրարագ թաթիլ իթմիշ տիր :

ԲՈՒՍԻԱ : Բուսիա իմբէրաթորու Նիգօյա ճէնասլլէրի , պուլնտան ագտէմ իշիտիլտիկի վէճճ իլէ էօթէտէ պէրիւտէ օլ մայրպ , բայիթախթը օլմն Բէթրապուրդ շէհրինտէ պուլուն տուղու սահիհ տիր : վէ Բիթանէտէն Օտէսայէ ալտէթ ի տէն Բրէնս Սէնչիգօֆ ճէնասլլէրի տախի իքի տէֆա Սէվաս թօրօլ լիման վէ թէրսանէսինէ կիտիւպ կէլտիքտէն սօղրա , մուախսարէն Բէթրապուրդա , վէ իմբէրաթորու թէրաֆընա ազիմէթ իթմիշ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր :

— Ի իմանը մէգբիւրտէ հազըր վէ ամատէ օթուգ պին նէ ֆէր պուլունտուղու , վէ ճէնէրալ Ի խտէրս գօմանտասընտա վէ մէմալլէրի էֆլաքիլլէ հուտուտունա եազըն տիկէր պիր ֆորդա տսկէր , վէ Լրտէլ թէրաֆընտա ճէնէրալ Տարէնպէրկ մայէթին տէ տիկէր պիր ֆըրդա տսկէր պուլունտուղու տախի քէզալլէր հալատիս ղարապ իշիտիլմիշ տիր :

ԱԻՍԹՐԻԱ : Պու տէֆա Լէսթրիա իմբէրաթորունա զիւրէթ իթմէր իւղլէ պիր պիրի արտը սըրա , գրալ վէ գրալիչա վէ գրալգատէլէր Վ իէնա պէլտէսինէ ազիմէթ իթմիշէր օլ մաղլէ , պէլտէյի մէգբիւրէտէ պէյիւք շէնլլէրէր իճրա օլուն մուշ տուր : Իպթիտա Լուլնան գրալիչասը , պատէհու օղլու իլէ պէրապէր Պէլճիգա գրալլ , վէ ճիւմլէտէն սօղրա Բրուսիա գրալլ վատ օլուպ , ճիւմլէսի իմբէրաթոր թէրաֆընտան ազիմ զիյնէթ վէ շաղշաղա իլէ գապուլ օլունուպ միւտտէթը իգա մէթլէրինտէ , Եմէլէ միլլէթինէ մախսուս օլմն միհմաննէվազ լլգլա թալթիֆ վէ թէքրիմ օլունուպ , տսկէր թալիմլէրի , թէ աթրօլար , պալօլար , ֆիշէնկ օլունլարը , վէ ճամպազ վէ սայր իէնլիլլէրի պիր պիրիլի միւթէագըրպէն իճրա դըրընուպ , մի սաֆիլլէրին քէաֆֆէսի մէմուլնէն մէմլէթէթլէրինէ տվտէթ իլլէմիշ տիրլէր , Վ է պուլնճա գրալգատէկէանըն Վ իէնայէ թէ ճէմիլլէրի պիր բօլթիլգայէ մէսիլ օլմայուպ , զիարէթ իշիւն օլտուղու սահիհէն մալիւմ օլմուշ տուր :

— Պէլճիգա գրալլըն , գրալգատէսի իլէ պէրապէր Վ իէնայէ կէլմէսի թէհի օլմայուպ , միւշարէլլէին օղլու Տիւք տը Պրապանթ ճէնասլլէրի , Լէսթրիա իմբէրաթորունուն տմուճա

գրգռեց Մարի Լնրիկէթ Լըշտիւն շէսէ նշանընմըն օլմաղիկէ պոռ-
խուսուս իբի տէվէթէ տախի միւճիպի մէսրուրիէթ օլմուռ
տուր :

— Լսութիւն հիւքիւմէթինէ հէմ ճիվար օլան Օվլէքի եա-
նի սիւհս ճիւմհուրի իլէ Լսութիւն տէվէթի պէյնինտէ կէրէք
պաղը գաշկընլար վէ կէրէք մէսալնի սայիրէտէն տօլայր տէր
տէսթը միւզաքէրէ պաղը մուտրազայար օլուպ, թէսվիէսինէ
սայ վէ իգտամ օլունմուռ իսէ տախի միւճիպին օլամաուրղընտան,
պէյն ել հիւքիւմէթէյն գաթը մուամէլէյի տուէլիէ օլունուպ,
օլվէճհ իլէ Լսութիւն ելլիսի Սուխ ճանիպինտէն, վէ Սուխ
ելլիսի տախի Վիէնա ճանիպինտէն կէրիւյէ ճէլպ օլունմուռ
լար տըր :

ԲՕՄԱ : Բիլիսս հիւքիւմէթիլէ Րուսիա տէվէթի ումու-
րու մէզհէպիտէ հէնիւզ ուզաշամամըն օլտուզունտան, ի էհ
գըթապընտա փէք չօգ փիսգոփոս թէմլէրի աշըգտա գալուղը
մալիւմ տիւր . մահալը մէզպուրէ փիսգոփոպարընը նատս ու
թային իթմէք իւզըն պու տէֆա հիւքիւմէթը մէզպուրէ իլէ
Րուսիա տէվէթի պէյնինտէ պիր միւքեալէմէ աշըմըն օլտու-
զու իշիտիլմիշ տիր :

Ճիգվիթ րահիպլէրինին պաշ փափաօր վէ ճէնէրալը (ընգ.
հանրական Լքբա հայր) շէօհրէթիւ Բատրէ Թուլթան (Բ.
տէն) ճէնապլէրի, տիւշար օլտուզու մարաղը միւշքիլտէն գուր
թուլամայարադ պու տէֆա Րօմա ճանիպինտէ վէֆաթ իլէմիշ
տիր : Սոմայիլէյնին շէրէֆ վէ շէօհրէթը իլմ իւ տիւանէթը
պիւթիւն զազէթալէրտէ մէտհ ու սէնա օլունմապտա տըր :

ԵՈՒՆԱՆ : Ելունան իլէ տէվէթը ալիյէ պէյնինտէ կէչէնտէ
նազ ու պէյան օլունտուզու վէճհ իլէ ճիւզէի պիր հուտուտ
մարազասը օլուպ, հէնուզ թէսվիլէ պուլմամիշ օլտուզունտան,
Լսիթանէտէ Ելունան ելլիսի պուլունան միւսիւ Սէթադսա,
տէվէթի թէրաֆընտան Լթինայէ ճէլպինի իսթիտա իլէմիշ
իսէ տէ, գապուլ օլունուպ օլունմամասը մէճիտէ իհալէ օլտու-
զու օրատան կէլէն զազէթալէրտէ մուհարրէր տիր :

— Սէմայիլի միւճիթէմայը Լմերիգա : Օրթասը աշըմը
գաբանըր քէօբրիլէր Լսիթանէտէ տախի վար իսէ տէ, եալը
նըզ սալ իւսթիւնտէ օլան քէօբրիլէրէ մախսուս օլմայուպ
տէմիր թէլլէրտէն ասմա վէ թաշքէմէրիւ քէօբրիլէրտէ տա-
խի պուլունտուզու աշիքեար տըր : Պու տէֆա պիր վաբօր կէչ
մէք իւզըն, Լմերիգատա Նոր-օգ նէհրի իւզէրինտէ պուլունան
քէօբրիւնիւն տախի գաբաղը աշըգ պուլունուպ, քէօբրիլիւ
մէզքիւր իւզէրինտէն տէմիր եօլ տախի կէչէր օլտուզունտան,
մաքինաճը տըգգաթ իթմէյէրէք վաբօր արապալարընը աշըգ
քէօբրիւտէն սաաթտա եիրմի միւ սիւր'աթ իլէ եիւրիւթմիւշ :

վէ եարրարնտան գիատէսի չայա ուչարագ, պագիսի օրթատան
 Գրորըպ քէօբրիւնիւն իւզէրինտէ գալմը իսէ տէ, Գրոգ պէշ
 քիշի Թէլէֆ օլուպ, իքի գաթրնտան զիատէսի տախի աղըր վէ
 խաֆիֆ եարէլէր իլէ զէտէլէնմիշ օլտուգլարը քէտֆֆէի զաղէ
 Թալէրտէ մուհարրէր տիր: Պոււնտան պէշ օն կիւն ապտէմ
 տախի պէշ եիւզ եօլճու իլէ Ննկիլթէրրատան Վալիֆօրնիսյէ
 կիտէն պիր վաբօր եօլտա Թուլթուշուպ Թէլէֆ օլմուշ վէ եօլ
 ճուլարնտան եալընըգ եիւզ էլլի քիշի սահիլն սէլամէթէ խու
 րուճ իտէպիլմիշ տիրէր:

— Պուղու եէրինէ սըճագ հալա իլէ իշլէտիլէն վաբօրուն
 կէշէն մէճմալարտա զիբրի պուլունմուշտու, պու նէվիճատ
 վաբօր հասպ էլ Թէճրիւպէ եօթէյէ պէրիւյէ կէօնտէրիլուպ,
 սաաթտա ալթը միլտէն տօգուգ միլէ գատար գաթ իթտիյի
 մալիւմ իտի, պու տէֆա սիլինտրօլարը պէօյիւտիւլիւպ, վէ
 տահա զիատէ չափուգլուգ հասըլ օլարագ, Վմերիգատան ին
 կիլթէրրայա կէօնտէրիլմիշ, եախօտ կէօնտէրիլէճէք օլտուղու
 իշիտիլմիշ տիր: Պու եօլճուլուղու տախի լայըգը վէճ' իլէ պա
 շա չըգարապիլտիյի հալտէ, չիւնքի պու սըճագ հալա վաբօ
 րունտա քիւլլի իտարէ օրոուգտան մատա, մաքինա դազաւր
 տախի գաթիա պուլունմատրընտան, վաբօր քէյֆիյէթիլնտէ
 պէօյիւք Թէպէտտիլլաթ վագի օլաճագ տրը:

— Վմերիգա ճիւմհուրու Թէրաֆընտան Ղիաբոն իմբէրա
 Թորու փայլթահթընա պիր տօնանմա կէօնտէրիլուպ, օ մէմ
 լէքէթլէրէ շիմտիէտէք հիշ պիր խրիսթիան կէմիսի ուղըայա
 մաղ իքէն, պունտան պէօյլէ հէմ ուղըայուպ վէ հէմ տախի
 Թիճարէթ իթմէլէրի Թէքլիֆ օլունաճաղը մուգատտէմա զիբր
 իւ պէյան Գըլընմըշ ըտը: Պու տէֆա ճիւմհուրու մէզպուր
 Թէրաֆընտան տուէլը սայիրէյէ ըհամի միւզէքքէրէլէր նէշի
 իլէ, պու խուսուսուէն հէր հալտէ պաշա չըգաճաղը պիլտի
 րիլմիշ տիր:

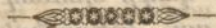
ՉԻՆՈՒՄԱԶԻՆ: Պիր սէնէտէն պէրիւ Չինումաշին իւլ
 քէաւրնտա վէ իմբէրաթորա գարջը պէօյիւք պիր զօրպալըգ
 զուհուր իթմիշ օլմաղլէ իմբէրաթորուն ասկէրի զօրպալէրէ
 գարջը կէլէմէյէրէք կէրի չէքիլմիշ վէ զօրպալար կէրէի կիպի
 մէյտան ալմըշ տրը: վէ պու զօրպալարն ասըլ միւրատ վէ մագ
 սէտլէրի իմբէրաթորուն իսթիգլսպիլէթինի էլինտէն աղպ, միւ
 լէթէ պագը մէրթէպէ սէրպէսթիլէթ վէրմէք, վէ րազը օլմա
 տըգլարը հալտէ քէնտիւսինի վէ սիսիլէսինի Թախթտուն աշա
 զը ալմագ իմիշ: զօրպալար տայիմա իմբէրաթոր ասկէրինէ զա
 լիպ կէլէրէք, պու տէֆա քայիլթահթը իմբէրաթորի օլան Նան
 քին պէլտէսինի տախի սըգըշորմաղա պաշամըշ օլտուգլարը
 իշիտիլմիշ տիր: Չին հիւքիւմէթի գուրուլարտան պէրիւ իմ
 բէրաթորարընն պէօյլէ պիր արգըյա կէլմէսի իշիտիլմէմիշ շէյ
 օլուպ, զարայիպի շու տուր քի իմբէրաթորու միւշապիլէյն ին

կիւրիզ վէ ֆրանսըզ հիւքիւմէ թլէրինաէն տախի իմտաւ վէ մու-
ավէնէնէն տախի թալէպ իթմիշ : Անճագ տուէլը մէզպուրէ գօն-
աօլտարը քարատան չինլի զօրպալարա պիր շէյ իտէմէյէճէքլէ-
րինի պիլիւպ վէ զօրպալար իւսթէ չըգտըղը հալտէ խրիսթիան
միլլէթլէրինտէն ինթիպամ ալմապ սէվտասընա տիւշմէմէլէրի ի-
չին սարֆը նազար վէ սիւքիւմ խլէմիշէր տիր :

Վիւքէլա վէ պէնտէկիտնը սալթանաթը սէնիտէն լայրգը օլանլէրէ ճանիպը սէնի
իւլ մէնագիպի հազրէթը շահանէտէն իթա օլունմագտէ օան ՄիճիՏիՏի նիշան զիշան
ալիսինն : պու տէֆա իպթիտա օլարագ միլլէլ իսէվլէ միւթայէրաննտան էսալթիլու
Տիւզպատէ Կարապետ պէ ճէնապլէրինէ ըիւթպէի սալիսի : վէ մէսքիւքէթը շահանէ
միւտիլի էսալթիլու Միշրան չէրէպի Տիւզ : վէ Գուլաւմաք պաշի Պօղա չէրէպի Տիւզ :
ճէնապլէրինէ տախի ըիւթպէի րապիէսի իթա պուշրուպու հուզուրու շահանէտէ րէսի
իճրա : վէ պէրաթը ալէշանլէրի տախի իթա գըլնմըշտը :

Ի Լ Ա Ն

Խանէտանը մէզպուր հիմայէթինտէ օլուպ Պէյ օլունտա քէպին գըզար մէկթէպի-
նէ տալիր կէչէն մէճմամըզտա հէր նէ եազըմըշ իտէ : քէնտի թէրաֆընտան օլմայուպ
մուժայիլէն Միշրան չէրէպի ճէնապլէրինն էմրի իւզրէ մէկթէպը մէզպուր եկիղիցական
մէմուրի թէրաֆընտան կէօնտէրիլէն վարագա միւճիպինճէ եազըմըշ տըր : Վէ պուտուր
չէօհրէթիլու Մասիս զազէթմասընը 20-69 նումէրօսուտա : 19 մայիս թարիխիլէ երազը
իմպ իլէ եազըլան մէկթուպուճէ ճէվալը :

ՀԱՊԱՏԻԱԼԹԻՐ ՄԻԻԹԻՆԻՎԻՅԷ

Լսիթանէյէ կէլմէքտէ օլան Լ'սաթրիա էլէիսի պարոն Պը-
րուր ճէնապլէրի , Լ'սաթրիա իմքէրաթօրու թէրաֆընտան թէք-
միլ թալիմաթընը ախզ իտէրէք , Վ իէննատէն հարէքէթ վէ թը-
րիէսթէյէ վասլ օլմուշ օլտուղունտան յունիս 2 սալը կիւնիւ
Լ'սիթանէյէ վասլ օլմուշ տուր :

— Կէչէն բէնչէնպէ կիւնիւ Բարիստէն սալթանէյէ ալթը
կիւնտէ օլարագ , թէլէղրաֆ խապլէրի իլէ Պէլլըատ իւսթիւն-
տէն ֆէվք էլ սոտէ պիր թաթար զուհուր իտիւպ , Պրանսա վէ
Ինկիլիզ տէվլէթինն , մէսալիհի շարգիէ հագգընտա միւճէտ-
տէտէն իթթիֆագ (Լ'լիանս) իթմիշ օլտուղու խապլէրինի կէ-
թիրմիշ տիր , վէ խուսուսու մէզքիւրիւ զաթը շահանէյէ թէպ-
շէր իթմէք իւզրէ Պրանսըզ վէ Ինկիլիզ սէֆիրլէրի եէվմը մէզ-
քիւրտէ մապէյնր հիւմայունէ ազիմէթ խլէմիշտիրլէր :

— Բրէնս Սէնչիգօֆուճէ ազիմէթինտէն սօղրա սալթանէտէ
գալմըշ օլան Բուսիա սէֆարէթի պաշ սըր քէաթիպի միւսիւ
Պալապին կէչէն բաղար կիւնիւ ()տէսսա թէրաֆընա ազիմէթ
իթմիշ իտէ տէ , մայիս 28 բէնչէնպէ կիւնիւ թէքրար սալթա-
նէյէ ալտէթ իթմիշտիր : Վ է եէվմը մէզքիւրտէ սէֆարէթը մէզ-
պուրէ պաշ թէրճիւմանը միւսիւ Լ'րեիրօրուլու պապը ալլէ կէ-

տիււայ Իրէնա Սէնչիգոֆուէն մուամէլաթընը Բուսիա իմպերաթորու թաստիգ իթաիկիւնի վէ թէքրար միւթալաա իչիւն պէշ օն կիւն միհլ վէրմիշ օլտուղու թէվաթուրէն իշիտիլմիշտիր :

— Թուռուս փաշասը թէրաֆրնտան կէօնտէրիլէն Սինոս նամ պիր գըլթա վաքօր իլէ լիվա Սէհէմմէտ Լի բաշա նամ մէմուր տաիի կէչէն չարչումպա կիւնիւ ասիթանէյէ վասլ օլուպ , սէլամ թօփլարընը աթտըղընտա պագէն վագի օլտուղու միսիլիւ վագթընտան էվվէլ պարութ աթէշ ալուպ , իքի թօփճուռնուէն գօլլարը ուչմուշ տուր , վէ պէրվէճհը տէվա , թէրասնէի ամիրէ խասթէխանէսինէ կէթիրիլմիշտիրլէր : Վաքորը մէգքիւր Սարմարա տէնիգիւնտէ պիք եուռնան կէմիսինէ չաթարադ , բրօվասը բարալանմը օլմաղլէ էլալէթու հագիհի թէրասնէի ամիրէտէ թամիր օլուռմագտա տըր :

— Վերիգա ճիւմհուրուռնուէն ագ տէնիգտէ պիր քիւչիւք սօնանմասը պուլուռնուղուռնտան , դօմօտորլարը պուլուռնան միւսիւ Սթրինկէմ պիր գըլթա ֆրգաթիյն իլէ , մայիս 25 կէչէն բաշար իրթէսի կիւնիւ ասիթանէյէ վասլ օլմուշ վէ լազըմ կէլէն սէլամ թօփլարը թէրաֆէնտէն անտաիթ օլուռմուշտուրլար :

— Սթինայա գարիպ Սալամին լիմանընտա պուլուռնան Վրանսըգ սօնանմասընա ֆրանսատան տաշա պաշգա կէմիլէր իլավէ օլուռմուշ օլուպ , ֆագաթ պուռ մէվսիմուէ լիմանը մէգքիւր րիւգիւարտան էմին իսէ տէ հավասը ղայէթ ալըր վէ սըլթմալը օլտուղուռնտան , սօնանմայը մէգքիւր արալըգ արալըգ տէնիգէ չըգարադ թալիմ վէ մանօլրա իտիւպ եիւն լիմանը մէգպուրէ տուլտուլ իլլէմիշտիր , վէ մուաիսարէն իվմիրէ գարիպ օլան Ուրլա լիմանընա գատար կէլէճէյի տաիի իշիտիլմիշտիր :

— Կէչէն բազար իրթէսի կէճէնիւ սաաթ իքի բատէլէրինտէ սթամպօլտա քեային էմթաա կիւմրիւկիւնիւն իւսթ գաթընտան աթէշ զուհուր իտիւպ , հէր թէրաֆտան քիւլիւ իմտատ վէ մուավէնէթ եէթիշմիշ իսէտէ չարէ օլմայուպ , իթթիսալինտէ պուլուռնան մէվէխօշ կիւմրիւկի իլէ պէրապէր պիր սաաթ զարֆրնտա եանըպ քիւլ օլմուշ , վէ ֆագաթ թաշ մահգէնլէրի գուրթուլմուշտուր . վէ թահգիգաթէ նազարէն աչըգտա պուլուռնալ բագ ղայ օլան թիւճճար մալը թէվաթուր օլան գատար ճէսա մէթիւ տէյիլտիր :

— Լէնի սաղլէ սէմթինտէ , պիր գաշ սէնէտէն պէրիւ Խըրգայ շէրիֆ իչիւն միւճէտտէտէն մէթին վէ միւղէյիէն վէ իքի միւսըլլու պիր ճամի եաբըլմագտա օլուպ , պուռ տէֆա րէսի տէյի հիւսնիւ խիթամ օլմուշ օլմաղլէ Խըրգայը շէրիֆի մէգպուր պուռ տէֆա ալայը վալա իլէ Սուվագգաթէն պուլուռնուղու մահալտէն ճամիի մէգպուրէ նագլ պուլուլմուշտուր :

— Իւմ էլի վէ անատօլուտա , գալալէրտէ վէ մահալը սայրէ տէ պուլուռնան թօփճու վէ րէտիֆ ապէրլէրինիւն Թուռաքէնա :

լոնտա պուլունան գալելերէ, վէ սայր օրտուկեանլերէ ազի մէթ իլէմէլերի եմր ու ֆերման պուրուլմուշ օլմաղլէ, սէրիան իճրա օրունմագտա տըր :

— Ուլահ պէյի դարու քեահեսար միւսիւ | օղթհէթ արիս թարքի պու տէֆա բուխասթը սէնիէ իլէ էֆլաք ճանիպինէ ազիմէթ, վէ օրատան տախի Բրուսիայէ կիտերէք պիր միւտուէթ ճիք իգամէթ իտէճէկի իշիտիլմիշտիր : Վէ պիրատէրի միւսիւ Սիլթիատէս, մումայիլէյին վէքեալէթինտէ պուլունմուշտուր :

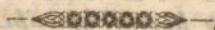
— Սիկի պանգանըն Լըրսբայա օլան պօրճուսու էսա իթմէ կէ միւթահիւա պուլունան միսի Լանի, վէ Սթէֆանօվիչ, վէ Օարիֆի, վէ Ուալի վէ Կալարօնի նաման թիւճճարար հիւսնիւ խրզմէթ վէ թէքմիլի մէմուրիէթ իթմիշ օլտուգլարընտա, պէր վէճհը իլթիֆաթ մապէյնը հիւմայիւնէ տալէթ օրունարագ, թէրաֆ շահանտէն թալթիֆ պուլյուլուպ, իւզերլէրի թուղըրայը դարայը հաղրէթը շահանէ իլէ միւզէյնէն պիւրէր գըլմա միւճէվէրլիւ գուլմու աախի աթիէ վէ իհսան պուրուլմուշտուր :

— Սուսամ՝ ճէգիրէսինտէն պաղը մուրախիսա մէմուրլէրին տախթանէլէ կէօնտէրլիմիսի ըսղըմ՝ կէլիւպ, պուսըր Սուսամ՝ վէրկիւսինէ մահսուպ օլմագ իւզրէ եիւզ եիրմի պէշ պին դուռուշ ագճէ տախի պէրապէր ալարագ, Սուսամ՝ ճէգիրէսինտէն պիր Բերէմէ գայըղի իլէ սնատօլույա կէչիպ, օրատան իգմիւրէ կէլմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, մէշուր խըրաղաւարան գաթըր ճը Լանի թագրմը մի օլա, պաշգալարը մը օլա հէր նասը իսէ, վէ պէսէ պէլի քէյֆիէթէ էվէլճէ մալիւմաթլէրի օլարագ էս նայը բահտէ մուրախիսապարըն եօլարընը քէսիպ, վէ թիւֆէնկլէրի իւզերլէրինէ տօղրուլթարագ, ագճէյի թէսլիմ իլէմէլէրինի ճէպը իթմիշլէր, վէ մէրգուլմանըն թագէթի գալմայարագ աթլարտան էնիւպ ագճէի, վէ իւզերլէրինտէ պուլունան ոսղըր ղեդըլմէթ շէյլէրի տախի թէքմիլէն թէսլիմ իլէմիշլէր իսէ տէ խըրսըղլար պուսա գանաաթ իթմէլիւպ, մէրսումանը պէրապէր ալարագ իւքէլէյէ էնմիշլէր : Վէ գայրգճըլարը տախի գօլարըն տան պաղայըպ, մուրախիսալար իլէ պէրապէր բէրէմէլէ պիւսիւպ սուսամըն պիր ինսիգ եէրինէ չըգմըշար, վէ մուրախիսա սըն պիրինի շէհիւրէ կէօնտէրիպ, մէմէլէթ թէրաֆնտան ճիք մուրախիսաը բարշա բարշա իտէճէլլէրինի խապէր վէրմիշլէր : Սէմէլէթ մէճլիս իտիւպ վէ չարէ պուլամատըղլարընտան ագճէյի կէօնտէրիւպ հէմէշհիլլէրինի գուրթարմըշար տըր, վէ պու քէյֆիէթ օ թէրաֆլէրէ աղիմ տէհէթ վէրէրէր, ըզպան տրտլար ֆէվզ էլ աոտ տըրգաթ վէ թէսալիսթ իլէ արան մագտա պուլունմուշտար տըր :

Ֆ Լ Թ Ի Հ

ՍՈՒՎԹԱՆ ՍԷՆՆԱՍՈՒՆ ՀԱՅԳԻԹԻԼԻՆ

ՍՈՒՍՊՈԼՈՒ ՖԵԹՀ ԻԹՄԵՍԻ

ԱՄԵՆՁԸ ՎԷ ԿԱԿ ԷՎԷՆԻ ՊԵՏԱԿԵՐԿԵՆ ԿԱԳԻՅԷ ՎԷ ԻԻԼՄԸ :

12 .

Ի թէտէն պէրու ըսմ ահալիսինտէ պիր իթիգատս վարըար ,
քի իսլամար պէջիւբ Ղոսթանթինին տիբալի տիրէկէ եանի
չիմտիքի չէնպէրլի թաշ տէնիլէն մահալէ վասլ օլտուգլարը քիպի ,
կէջտէն պիր մէլաքէ զուհուր իտիւպ , վէ էլինտէ օլան գըլըճը
ըսմարըն էն ֆուգարասընտան պիր սէֆիլ ատէմէ վերէրէք ,
“ պու գըլըճ իլէ իպատուլահըն ինթիգամընը ալ ” տէտիլի քի-
պի տէրապապ իսլամար գաչըպ , եունանիտան վէ Լնատօլու
մէմէքէթլէրինտէն չըգաճագլար վէ աճէմ հուտուտունա գա-
տար գաչաճագլար զանն իտէրլէր իտի : Իմոթի պու իւմիտ իլէ
ճիւմէսի Այա սօֆիա քիլիսէսի տէրունինէ , վէ գօլուշ վէ
գարու արալարընա թօփլանըպ գաբուլարը գաբատըլար : Իթի-
տայը հիքեայէտէ թարիֆ ու պէյան գըլընարըղը վէճհ իլէ պու
էանտտէ Բօմա քիլիսէսի իլէ պիրլէշմէք մարագասը հասը օլտու-
ղունտան վէ Այա սօֆիատա Բօմատան կէլէն ըսհպանլար իճ-
ըսըպ այինի լտտին իթմիշ օլտուգլարընտան քիլիսէի մէզպուր ա-
հալիի ըսմ ինտինտէ մէթրուք իքէն , պու մուխաթարայը ու-
մումի արասընտա եինէ կէնտիլէրինէ ճայը սէլամէթ ատտ օլուն-
տու : Լնապ Ղուգաս նամ միւ վէրրիսին թարիֆի իւզըէ օ ա-
րալըք կէրչէքտէն պիր մէլաքէ զուհուր իտիւպ տէ , բօմա իլէ
պիրլէշիք իսէնիլ , տիւշմէնլէրինիլի գահը իտէրիմ տէմիշ օլտա ,
բօմատան իտէ , իսլամա թէսլիմ օլաճագլարը շիւպհէսիլ իտի ,
իլթէ պիրլէշմէք վէսիլէսիլէ օլան այրըլըգ պու գատար ճէսիմ
իտի : Հէրնէ իտէ իսլամար քիւլիւնի վէ պալթարը իլէ գարու-
լարը գըրըպ իլէրի կիրտիլէր վէ գօրգուտան շաշըրըպ տիթրէ-
մէքտէ օլան ահալնին քեաֆֆէսինի եէսիր իտիւպ գօլուն սիւ-
րիւսիւ քիպի էօնլէրինէ գաթտըլար : Լրքէրլէրի գօլարընտան ,

վէ տիշէ հիւլէրի գուշադարձուման , աղա գատրն կէնճ իհթիար ֆէրդ իթմէյերէք չիֆթ չիֆթ պաղլաաղլար : Փիտդորոսու գաւ բուճուսու իլէ , գատրնը երլլգճըսը իլէ , բահիպի բահիպէ իլէ պաղլաղլայ սիւրիւքլէտիլէր : Վէ քիլիսէնին տախի ալթըն վէ կիւմիւշ ալանիսինի վէ էլպիսէլէրինի վէ սալիր զիյգլլմէթ էշ հասընը եաղմա վէ թալան իլէտիլէր :

Ի իման թէրաֆընտան իսլամ հիւճիւմ իթմէմիշ օլտուղուն տան օ թէրաֆըն գալէլէրի հէնիւզ բուճուն էլինտէ իտի : Իսլամ կիւրիւհի իքի սասթ միլլտարը շէհրը Սթամպոլը եաղմա լատրգտան սօղրա , շէհրին իլինտէն վէ արգա թէրաֆտան պու մահալտէ օլան բուճլարը պասարլար , վէ լիման թէրաֆընտան տախի պէյօղլու իւզէրինտէն կէլէն իսլամլար հիւճիւմ իթմիքտէ բուճլար տայանամայրայ էվլէրէ ֆիրար իթաիլէր , քի պիր թէրաֆտան եաղմա վէ թալան օլմագտա իտի : Եօգարտա զիքրի կէչէն շէհր էմինի Դուգաս Եօտարաս , գաչըպ գօնաղընըն գաւ բուսուճտան իշէրի կիրէքէն էլէ կէչտի : Վէ եօգարտա հիւքեայէսի օլան () լիսան չահզասէ տախի , սուլթան Սէհէմմէտին էլինէ տիւշմէմէք իշիւն , սաքին օլտուղու գուլէնին պալասըն տան բէնտիսինի գալտըրըմըն իւզէրինէ աթուպ վէ պաշը տալլըպ վէֆաթ իթտի :

13 .

Իշթէ պու վէճհ իլէ եանի 1453 սէնէսի մայիսին 28 ինճի կիւնիւ էլլի իւշ կիւն մուհասէրէ օլտուգտան սօղրա շէհրը Կօսթանթանիէ պէյիւք Կօսթանթինոս մարիֆէթիլէ թէվսի օլտուգտան 1125 սէնէ սօղրա ֆէթհ օլուպ եէտը իսլամէ կիրիֆթար օլտու : Պէլտէի մէղքիւրէ կէրէք մէղքիւր Կօսթանթինաէն էվլէլ վէ կէրէք սօղրա , էլլէնօղլարտան , վէ բօմա իմ բէրաթորլարընտան , վէ սայըր Բիզանդին զօրպալարընտան , վէ Բիզանթին իմբէրաթորլարընտան , վէ պուլլար գրալլարընտան , վէ ավար խազանընտան , վէ սրպալարտան , վէ մոսգոֆլարտան , վէ լատինլէրաէն , վէ արէպլէրաէն , վէ օսմանլտան , վէ բուճ իմբէրաթորլարընտան ճէման օթուզպէշ տէֆա տահա մուհա սէրէ օլունմուշուսու :

Սուլթան Սէհէմմէտ հաղըթթլէրի իրթիտատէ հիւճիւմ է տէնլէր իլէ պէրապէր պէլտէյը մէղքիւրէյէ սուխուլ իթմէյիւպ խարիճտէ պէրլէմէքտէ իտի : Շէհրին քեամիլէն զասլթ վէ եաղ

մա օլաու զու , վէ պիր մուխաթարա գալճասարզը էօյլէ վազթը
քէնտինէ խապեր վէրիլտիքտէ , վիւզերա վէ բիճալ վէ էրիքեաւ
նը տէվէթ վէ սիլէհտարլէր վէ ապեր գապըթանը բիքեապըն
տա օլարագ ալայը վալա իլէ , ֆէթհ իթտիկի շէհրէ տուխուլ
խտիւպ տօղրու Այա սօֆիա քիլիսէսինէ թէվէճճիւհ իթտի , վէ
աթտան ինիւպ , էիւրիւյէրէք տէրունու քիլիսայէ տաիլ վէ
մալք օլաու : Իչէրի կիրէր կիրմէղ , եունանիսթանըն քեաֆֆէի
փութխանէլէրինտէն իւչէր պէշէր թօպլատըլպ կէթրիլէն
էիւղլէրճէ , ալ եէշիլ վէ սիյահ մէրմէր վէ ոսմագի տիրէկէրի .
եալորզըլ վէ գաթ գաթ վէրնապոնլարը , ճէսամէթլիւ գուպպէյի
վէ էլվանը թաշ , վէ եալորզըլ պիլօրլար իլէ միւճէստէմ թաս
վիրէրի սէյր ու թամաշա իթտիքտէ հայրան օլաու , վէ պազ
տըզճա կէօղլէրի տօյամայուպ , շայանը տըզգաթ պիր շէյ միւ
շահէտէ իտէրիտի : Եթէօղլէնիւ աշաղը ինտիրտիքտէ , եէնիչէրի
նին պիրինին քիլիսէնին մէրմէր տէօշէմէսինի գըլըպ պօզաու
ղունու կէօրտիւ իտէ էլինտէքի թօփուղ իլէ սըրթընա պիր գաշ
տէֆա վուրուպ գան գուստուրու , մէմէքէթին մալինի սիգէ
վէրտիմ , էպնիէլէրի պէնիմ տիր տէսի , տէրապապ գապահաթ
ըյը եարըմ էօլիւ տըշարը աթտըլար : Վիլիսէնին տէօրթ գա
բուսու օլուպ , կէօյա Տիրախթըն տէօրթ ըրմաղը տէրունինէ
ճէյրան իտէյօր քիպի մէրմէր տէօշէմէ սու տալղալարը մուշա
պէհէսինտէ օլաւմուշուտու , վէ եէնիչէրինին պօզտուղու պու
տալղալար ըտը : Սուլթան Սէհէմէտ էմր իաիւպ , միւէգղինին
պիրի սալաթ օգուտու : Պու քիլիսէյի պէօյիւք Վօսթանթին իմ
բէրաթոր իփթիտատէ պինա իթմիշ օլուպ , ֆէսաա վէ ֆըթ
րէթ սրասընտա իքի տէֆա եանմըշ , վէ պիր տէֆա տաիս զէլ
զէլէտէն էօրսէլէնմիշ օլաուղու հալտէ , թէնթուս , վէ Յուս
տինեանոս իմբէրաթորլար թէրաֆընտան միւճէտտէտէն թամիր
օլունմուշուտու : Վէ կէրէք մէզհէպ , վէ կէրէք տէվէթճէ էն
պէօյիւք զինէթ վէ ալայլէր պու քիլիսէնին տէրունինտէ իճրա
օլունա կէլրտի , եանի իմբէրաթորլարըն , թաճ կիյմէ , վէ նի
քեահ վէ վաֆթիլ վէ ֆիթուհաթ ալայլէրի , վէ պէօյիւք էօր
թու զինէթլէրի , բուհպան մէճլիպլէրի վէ ճէմիէթլէրի պու
քիլիսէտէ իճրա օլունուրուտու , վէ տէյիլ եալընըլ Վօսթանթա
նիսէնին իլլա պիւթիւն եունանիսթանըն մէրքէզ վէ ուլու քիլի
սէսի իտի , վէ պիւթիւն ճիհտնտէ , ճէսամէթի , վէ մէյմարը
ղընըն ուսթատըլը , վէ թէզէինաթը ճիհէթիլլէ օ անէ կէլին

ձէյէտէք էմասի եօզուտու : Լվայիտէ բուժ իմբերաթորարք
պիր ֆիթուհաթ իթալքտէն սօղրա ալտէթտէ սօղրու պու քի-
լիսէյէ կէլըր վէ տուա վէ սէնա օգուտուր օլտու գլարընտան
Սուլթան Սէհէմէտ տաիի պէջիւք միհրապ իւզէրինտէ տուա
օգուտուպ բէսմը միքիյէթի իճրա իյէտի : Սոյրը պազը մէշուր
մանասթըրըլար վէ քիլիտէլէր տաիի , եալմա վէ թալտն օլտուպ
ճամիէ թասվիլ օլտուտուլար , վէ միւճիգէլի թաալիլըլէր տաիի
բարէլէնիպ զայ օլտուլար :

14.

Սուլթան Սէհէմէտ Լյա սօֆիատան չըգաճաղը էսնատէ ,
մուճալիլէյհ շէհր էմինի Լուգաս Նօտարասը հուզուրուհա կէ-
թիրտիւպ , պապ շու էօլիւպ թէլէֆ օլտնարա վէ եէսիր օլուպ
գալանլարա , իշթէ գարշը կէլիպ , թէպիմ օլմատըղընըլն մէյ-
վէսիտիր տէտի : () վապըթ Նօթարաս ճէվապ վէրիւպ , նէ պէ-
նիմ վէ նէ իմբերաթորուն մէմլէքէթի թէպիմ իթմէկէ սէօլիւ-
միւզ կէշմէզտի չիւնքի իմբերաթորա տայանըն տուրուն , վէ
թէպիմ օլմայըն տէյի մէկթիւսլէր տէ կէլմիշիտի : Սուլթան
Սէհէմէտ իշիտիր իշիթմէզ , վէգիր Խալիլ բաշատան օլտուզու-
նու աղնատը , անճագ օ արալըգ պիր շէյ պէլի իթմէյիւպ , իմ
բերաթորու սօրտու , վէ տճապ պիր կէմիյէ պինիպ գաշմըշմըլըր
տէտի . չիւնքի պէշ գատար ճինիվիզ կէմիսի եէլքէնլէրինի աչըպ
լիմանտան չըգապիլիշ վէ գուրթուլմուշուտուլար , գուտուր
կէմիլէրին թայֆէլէրի թէքմիլ օլմատըղընտան ճէսարէթ իտէ-
մէյիւպ լիմանտա գալմըշտըլար . Նօթարաս ճէվապ վէրիւպ ,
իմբերաթոր նէ օլտու պիլմէմ , շու գատար քի իսլամըն հիւճիւ-
միւ էսնասընտա կէնտիսինի սէրայըն գաթուսունտա կէօրտիւմ
իւտիւ տէտի . օ արալըգ իքի եէնիլէրի կէլիպ իմբերաթորու
պիզ էօլտիւրտիւք տէյի խապէր վէրաիլէր իտէ , Սուլթան Սէ-
հէմէտ էմը իտիւպ , լէշլէրին իշինտէ արայըն վէ պաշընը քէ-
սիպ պանա կէթիրին տէտի : Պատէհու Նօթարասը պազը մէր-
թէպէ թէսէլի իտիւպ , վէ զէվճէսինի վէ չօճուգլարընը հու-
զուրուհա կէթիրտիւպ , պինէր ազճէ աթիլէ վէրտի . վէ մէմու-
րիէթինտէ իսպա վէ մալ վէ միւլքիւնէ սահիպ իտէրիմ տէյի
քէնտիսինէ վատ իյէտի : Պու իգրամ վէ իգպալտէն սէֆիլ Նօ-
թարաս թարիգի իրթիքէապ վէ խըյանէթէ սաբըպ , բուժ իմ
բերաթորունուն ըիճալ վէ քիպարընըն վէ միւթէպէրանըն տէֆ.

Եւրինի Թանգիմ վէ Թագաիմ իյէտի , վէ Սուլթանն Սէհմէտ տախի պէհէրինին քէլէսի իչիւն եհնիչէրիլէրէ պինէր ազձէ վատ իյէտի քի չօլլարը քէլէլէրի կէթիւրիւպ , աթիլէյիտէ ալ տըրար : Նօթարաս պու վէճճ իլէ իլէթ վէ իքրամլէ գօնաղընա ալտէթ իթտիքտէ , եհնիչէրիլէր ()րիսան շահգատէնին վէ Քօս Թանթին իմէրաթորուն քէլէլէրինի պուլուպ սուլթանն Սէհմէտին հուզուրունա կէթիւրիլէր , իմէրաթորուն ճէնաղէսի , լէչէրինն սրաւընտան իւզէրի սըրմա իլէ քարազուչ իչլէմէ լի ալ չիզմէլէրտէն ֆէրզ օլունուպ Թանրմըշար :

Եւմիթի Պագըլը փաշա մէյտանընտա , պէջիւք Քօսթանթին իմէրաթոր , վալիտէսի էլէնանըն էսէրի իչիւն պիր տիրէք տիր թիրմիչիտի , Թէնթոս իմէրաթոր անը քալտըրըպ , պիր գուր շուն տիրէկ իւզէրինէ , վէ ալթը քանթար վէզնիտէ քէնտի կիւմիւշտէն սիւրէթինի վաղ իթմիչիտի , Նուսթինիանտ իմէրաթոր պու գուրշուն տիրէկի տախի քալտըրըպ . վէ եհրինէ պիր սօմաքի տիրէկ տիրիւպ , օ ալթը քանթար կիւմիւշիւ տախի քէնտիսինին Թուճտան վէ ալթը օլարաք պիր սիւրէթի տէօ քիւլմէսինէ սարֆ իթմիչիտի : Պու սիւրէթին էլինտէ պիր քիւրրէ վէ իւզէրինտէ տախի պիր խաչ օլուպ , իմէրաթորուն շորք Թէրաֆընա օլաճաք հիւքիւմէթինէ ալամէթ օլմաք իւզրէ օ Թէրաֆա ուզանմըշըր . Թէսատիֆալթը աճայիպէտէն օլարաք իմէրաթորուն քէլէսի պու տիրէկին ալթընա գօնտու , վէ պիւլթիւն կիւն օրատա քալտըքտան սօղրա , տէրիսի սօլուլուպ , ալամէթը ֆիթուհաթ օլմաք իւզրէ անատօլու շէհրլէրինէ կէօնտէրիտի , վէ ճէնաղէսի տէֆն օլունմաք իւզրէ րումլարա րուխտաթ վէրիլտի :

15 .

Սթամպօլա նազարէն Ղալաթանըն հալի զարարսըզճա կէչտի : Պու պէլտէնին էթրաֆը եիւքսէրէք հիսարլէր իլէ իհաթէ քըլընմըշ , վէ ճինիվիլլիլէրին Թահթը Թասարըֆընտա իտի : Ու էնատէ պիւլթիւն տէնիլ հիւքիւմէթի ճինիվիլլիլէրին էլինտէ վէ կէմիլէրի հէր Թէրաֆը տօլաշմադտա , վէ ասկէրլէրի տախի Սթամպօլա իմտատ վէ եարտըմա կէլմիչիտիլէր : Ղալաթը պու ճինիվիլլիլէր Սուլթանն Սէհմէտին տամատը Օւաղնուս փաշայը էլէ ալըպ , ֆաթիհիլէ մուգապէլէյէ կիրիշտիլէր , վէ աւահթարլարը կէթիւրիպ Թէսիմ իլէ , քէնտիլէրինէ պիր քէտէր

կէլմէմէսինի նիազ իլէտիլէր :

Սուլթան Սէհէմմէտ տախի փաշայը միւշարալէյնին թէվառ սիւթի իլէ գապոււլ իտիւպ , ֆազաթ քիմնէ եէրինտէն գաշմաւսըն , վէ կէմիլէրէ կիրմէսին տէյի էմր իւ թէնպիհ իլէտի , պու ճիւմլէ կէմիլէր եանաշարգատաւ ահալի հիւճիւմ իթաի իսէ . իս լամլար մէն իտիւպ , պիր գաշ քիշի էօլտիււրտիւլէր , վէ Սթամպուլ թէրաֆնտա գալըպ , գաթլ օլմայան վէ եէսիր աիւշմէյէն բուժարտախի Ղալթաթայա կէշիպ օրատա սէրպէսթճէ սաքին օլմալէրինէ , վէ եալընըղ Ղօթարատա , շէհրաէ , վէ քէնտի սաւրայընտա սաքին օլմաղա բուխտթ մէրիլտի :

Իքթէսի մայիտին օթուղունճու չարչամպա կիւնիւ Սուլթան Սէհէմմէտ աթ իլէ մէմլէքէթի տօլաշորգատան սօղրա Ղօթարաւսըն գօնաղընա էնտի : Ղօթարաւս իսթիպպալինէ չըգըպ պայաղընա գաբանտը , վէ պիւթիւն խաղինէսինի թապտիմ իտէրէք , ճիւմլէսինի էֆէնաթիմ իշիւն սազլատըմ , էֆէնտիմին տիր տէտիքտէ , Սուլթան Սէհէմմէտ պու խաղնէլէրի վէ պու մէմլէքէթլէրի քիմ վէրտի պանա տէտի իսէ , Ղլահ վէրտի տէտի Ղօթարաւս , էօյլէ իսէ Ղլահա համու իւ սէնա իտէրիմ , սանա իթմէմ տէտի Փատիշահ . պու ճիւմլէ պու սիթէմտէն սօղրա , խոսթա օլան ղէվճէսինին տէօշէյի պաշընա կէլիպ , անը խայըճա թէսէլի . վէ սաղըրղընա տըգգաթ իթմէսինի թէնպիհ իլէտի , վէ էվտու լարընը տախի հուղուրունա կէթիրթտիքտէ , ճիւմլէսի պաղընա գաբանըպ , ըգճարը ուպուտիլէթ իլէտիլէր :

Պատէհու Սուլթան Սէհէմմէտ աթա պինուպ շէհրի տօլաշոր , շէհիր խարապ օլմուշ , սօգազլար շէօլէ տէօնմիւշ վէ էվէր պօշանմըշ բտը . պիր գաշ եաղմաճը էլլէրինտէ եաթաղան իլէ հէնիւղ էթթէտէ պէրիւտէ շիքեար արամագտա իտիւլէր . մէմլէքէթին հէմէն էն պէօյիւք սօգազլարընը փատիշահ պու վէճհ իլէ սէյր իւ թամաշա իլէտիքտէն սօղրա , սէրպը իմքէրաթորիյէ տախիլ օլտու . վէ թէնհա վէ խալի տայրէլէրի իմրար իթտիքճէ , թալէհը ինսանըն ատէմը գարարընա վէ աղամէթ ու հաշմէթը հիւքիւմտարանըն ատէմը պագասընա տայիր ֆարիսի պիր պէյիթ սէօլէտի քի տիհէնը իւլէմատէ հէնիւղ մէշհուր տուր :

Սէրպըն պաղէսինտէ ճէսիմ պիր ղիաֆէթ թէրթիպ օլուն մուշ . վէ խանէնտէ վէ սաղէնտէկեան հազըր օլմաղէ , Սուլթան Սէհէմմէտ սուֆրայա օթուրատու . վէ սլաուէյի մէսէր

րէթէ մէսթ օրուայ, վէ գըղար աղտորնը կէօնտէրիւայ մէզ
քիւր Նօթարասըն զայնթ տիւպէր վէ մահպուայ օն տէօրթ
եաշնտա օղունու փէտէրինտէն իսթէտի իսէ, փէտէրի մէ-
յուս օրուայ, հիչ պիր վէճհ իլէ պու միսիլու համուստուղու-
ղա րաղը օլամայաճաղընը վէ էվլատընը ճէլատէ թէսլիմ իթ-
մէկի թէրճիհ իթտիկինի աղայը մուամայիլէյհէ ճէվասլ իթտիք-
տէ, վասպատ էմրը փատիշահի իլէ ճէլատէր եէթիշիւայ մէզ
քիւր Նօթարասը քեաֆֆէի ֆամիլետտը իլէ պէրասլէր հու-
ղուրա կէթիւրտիլէր. վէ եաղնըղ մահպուպու մէզպուր թէվ-
գիֆ օլունարադ գուսուրլարընըն գաթլի էմր օլունտու. վէ
միւճիսլինճէ էվլէլա Նօթարասըն էվլատէրի պիրէր պիրէր փէ-
տէրլէրինին կէօղլու էօնիւնտէ գաթլ օլունուայ, պատէհու Նօ-
թարասըն տախի պաշը քէսիլտի. վէ քէլլէլէրինի զեաֆէթ մա-
հալինտէ փատիշահա իպրազ իլէտիլէր, վէ լէշէրի աշըղա ա-
թըրուայ մէզարէ տախի նայիլ օլամատըլար :

Ֆէրատտի կիւնիւ պաղը տէսիսէ իճապընճա, խայըճա
րում միւթէպէրանը տախի, ագտէմճէ աֆվ օլունմուշ իքէն,
շիմտիքի Վիլէթ բաղարընա կէթիւրիլիւայ գաթլ օլունտուլար,
Վէնէտիկ վէ սպաննօլ գօնաօլուլարը վէ այալ ու էվլատէրի
տախի դաղապը փատիշահիտէն գուրթուլամատըլար : Վօնթա-
րէնօ իլէ սայըր օն նէֆէր վէնէտիկիլիւ ասըղաաէկէտն, եօլու-
նու պուրուայ, տամատ Օաղնուս փաշայէ եէտի պին մաճառ-
ալթուսու վէրէրէք կիւճ իլէ պաշարընը գուրթարապիլտիլէր :
Իղիտոր գարտինալ եէսիր տէյի սաթըլըս, էլտէն էլէ կէշէրէք
Վալաթա թէրաֆընա տիւշտիւքաէ, պիր կէմիէ պինիւայ պիր
թագըրիս սափուշապիլտի. հասըլը սայըր միւթէպէրանտէն տա-
խի խայըճա նուֆուս թէլէֆ օլուայ, գըղ վէ էրքէք կէնճ վէ
տիւպէր օլան էվլատէրի, հարէմ վէ տայրէի հիւմայիւնէ թագ-
ալիմ օլունտուլար. վէ պագի գալանլար տախի, թագըմ թա-
գըմ Վտիրնէյէ վէ Նատօլույա սիւրկիւն օլտուլար. վէ մէրտ-
լըլէ ճէնկտէ իմէրաթորլէրի իլէ պէրասլէր էօլմէյէ ճէսա-
րէթլէրի օլմայան բումլարըն հալի պու կէօնա օլտու : Պու մու-
հասէրէտէ եաղնըղ կիրիալիլէր շէճաէթ կէօսթէրիւայ էյիտէն
մուգալմէթ իլէտիլէր. պունլարտան սօղըա ճինիվիլիլէր վէ
վէնէտիկիլէր տախի էյիճէ տայանտըլար. վէ պատէհու Վալա-
թայա կէշտիլէր. վէ ճէնէրալարը օլան մէզքիւր Ղիւսթինիա-
նի իմէրաթորու իւք էվլէլ թէրք իթմէսի հիճապ վէ արըն-

տան մը օրա , եօթոսա եարէլէրինին շիտաէթինտէն մի օրա , չօգ
եաշամայրազ վէ ֆաթ իլէտի :

16 .

Սուլթան Սէհէմէտ վազըթ վէ ֆրսաթ ֆէվթ իթմէիպ ,
թէսափլուրունտա օլան ֆիթուհաթը սայիրէի տախի պաշա
չըգարմագ իչին օրտույու վէ տօնանմայր տախի տըշարըս սէվ
կիլէտի . կէմիլէր վէ արապալար , քիլիսէլէրտէն վէ պէշիւք Գօ .
նագլարտան եաղմա օլունան ալթուն վէ կիւմիւշ ափանի , վէ
էլաիսէ , վէ սայըր զըգըմէթ էշեա իլէ թէփէլէմէ տօլու իտի
լէր . վէ 'Պուգաս նամ միւվէրիլին նագլի իւզրէ , « արապա
լար եիւքիւ քիթապլար տախի Նիատօլու վէ Րումէլի թէ
րաֆլարընա կէօնաէրիլի . պիր կիւմիւշէ , օն ճիլա Նըիտու
տէլ , վէ Ֆլաթուն վէ սայիր ալիմլէրին քիթապլարը սաթը
լըր ըտը . ալթուն վէ կիւմիւշ գապլու ինճիլէրին գաբագ
լարը գօբարըլուպ , քիթապլարը աթըլըր ըտը . վէ խայըճա
թասփրէր իհրագ օլունուպ , քիլիսէլէրէ միւթալիգ վաֆիր
էշեա թէլէֆ օլտու » տէր :

Պիր գաշ կիւն սօղրա Նիթանէի եէնիտէն մամուր վէ ա
պատան իթմէր իւզրէ լաղըմ կէլէն թէտապիր իճրա օլունուպ ,
հէր քիմքի սագլանմըշ իսէ չըգսըն սապըգը վէճհ իլէ խանէ
ոինաէ սաքին օլուն , քիմնէնին մալինէ վէ ճանընա քէտէր կէ
մէյէճէր տէյի տէլալ չաղըրըտը : Վէ բում բաթրիկի տախի վէ
ֆաթ իթմիշ օլմաղլա , պիր եէնիտինին ուսուլու գատիմի իւզրէ
ինթիխապ օլունմասը ճանիպի շահանէտէն ֆերման պույրուէ
տու : Վէ գաթլ վէ եէսիրլէրտէն գուրթուլան մէտրապօլիալէր
վէ տէսթօթլար վէ միւթէպէրանը ահալի , պիր մահալէ թօփ
լանուպ սինօք իթաիլէր . վէ Նէօրղլուս Րագօլարիու եախօտ տի
կէր իամ իլէ Նէննատիուս նամ րահիպի բաթրիք ինթիխապ իլէ
տիլէր : Վէ իմբէրաթորլար վագթընտա հէր նէ ըէսմ վէ սյէին
իճրա օլուրսա թէքմիլէն իճրա օլուն տէյի ֆերման պույրուէ
տու : Պատէլ ինթիխապ բաթրիկի մումայիլէհ սէրայը հիւմա
յիւնէ տալէթ օլունուպ , քէմալը հիւրմէթ վէ բայէթլէ գա
պուլ օլունտու . վէ թուլ միւտաթէթ փատիշահ իլէ միւլագէթ
իլէտիքտէն սօղրա , ալտէթինտէ քէնտիսինէ պիր գըթա միւ
ճէվհէրլիւ ասա հէտիէ վէրիլի . վէ միւլէյէնն աթ չէքիլպ ,
ալսյ իլէ Նիսիլ քիլիսէսինէ տախիլ օլտու : Նիւագ պու քի

լիակ իօրամ մահալէսի թախսիս օլունան մահալէ փէք եպօլն օլտուղունտուն, պաղը քիլ ու գալ վազի օլուպ, օլ վէճճ իլէ պիր գաչ մահալ թէպտիլ օլունտուգտան սօղրա նիհայէթ Պէնէրտէ շիմաիքի մահալտէ սապիթ օլունտու : Բաթըքի մէր գումէ վէրիլէն ֆէրմանը հիւմայիւնտէ, քէնտիսինէ հիչ պիր մահալտէն թէատտի վէ րէնճիտէ օլունմամսար, վէ քէնտիսի վէ տէսքօթլարը թէքեալիֆի էօրֆիյէ վէ վէրիլէրտէն մուաֆ օլմասը, վէ բում քիլիսէլէրինին արթըգ ճամիէ թահվիլ օլմա մասը, վէ նիքեան վէ տէֆն վէ սայիր թալմամթը բուհանիլէրի սէրպէսթճէ իճրա օլմասը, վէ փաուգալիա էօրթուլարը ճէսիմ գլինէթլէ իճրա օլունմասը, վէ օ կիւնլէրտէ Պէնէրին գալէ գաբուլարը կէճէ տախի աչըգ գալմասը էմր ու թէնպիհ գըլնմըշ բար :

Վէ վազաա վէղերի մումայիլէյհ կիլլիտէն բումլարա տօսթ օլուպ, բըշվէթ տախի ախը իլէմիշ խաի : Հաթտա նասըլ օլուպ տա բումլար պու մէրթէպէ խոտտա իլէ պանա տայանապիլյօր բար տէրի պիր կիւն փատիշահ Նօթարատա միւալ իթաիքտէ, խալիլ փաշանըն բումլարա կիլլիտէն « էյիճէ տայանըն, մէրտ լիք կէօսթէրին, փատիշահ մուհասէրէտէն վազ կէչէր » տէրի էպօրըլը մէկթիւպլէրի Նօթարատա հիւնքեարա կէօսթէրտի : վէ օլ կիւնտէն վէղեր զննտանա աթըլուպ, պէր վէճճը պալա գըրգընճը կիւն գաթլ օլունտու : վէ էմվալինտէն էիւզ էրիմի պին մաճար ալթուհու խապնէի շահանէյէ ալննար : Վէղերի մումայիլէյհին շէրիք վէ րէֆիլէրի օլան Նապուպ վէ Սէհմէտ բաշպլէրին մալլէրի տախի միրիէ զապթ օլունտու : վէ տօսթ լարլնտան պիր բիմնէ պիր վնիս պիլէ տէյէմէտի : Ճիւնքի թէ բաֆը շահանէտէն էասապ օլունմուշուտու :

Փատիշահը միւշարալէյհ չօգտան պէրիւ խալիլ փաշանըն իր թիքեապընը պիլիւպ, բումլարտան բըշվէթ ալմագտա օլտուղունու մէմուլ խաէր խաի : Հաթտա պիր կիւն պիր գաբույա զէնճիր իլէ պաղը պիր տիլքի կէօրտիւքտէ խալիլ փաշա տա արգանընտա օլտուղու հալտէ, « շաչքըն հայվան նիչին պիլիմ խալիլէ էանաշմայօրսուն օ սաաթ գուրթարըր սէնի » տէտի : խալիլ պու քէլամտէն տէհէթէ կիրիֆթար օլուպ, փատիշահն կէօղիւ էօնիւնտէ պուլունմամագ իչին հաճճա կիթմէք պէհանէսիլէ բուխաթ իսթէտի, լաքին փատիշահ քէնտիսինի ալննարըպ, օլ վէճճ իլէ հէմ բումլարա թէրաֆտարըպ իթ-

տիկինն , վէ հէմ իբի տէֆա Սուլթան Սէհէմէտի թախթառն
աչաղը ալըպ , փէտէրինի օթուրթառուղունուն ճէզասընը , քէւ
լէսինի վէրէրէք թէքմիլ խլէտի . վէ փատիշահն տախի կէօյնիւ
օթուրառու :

17 .

Սուլթան Սէհէմէտ Իտիրնէյէ վասլ օլտուգտան սօղրա ,
Լճէմ շահննա վէ Սըսըր Սուլթաննա , վէ Մէքքէ շէրիֆինէ
նամէի հիւմայիւնէր կէօնտէրիպ , պու զազա վէ ֆիլթուհա
թընը իրան խլէտի : Սէ ճիվարտա օլան խրիսթիան հիւքիւմէթ
լէրին հէր հանկըսընտան էլէի կէլիւպ ըէսմը թէպրիքի իճրա ի
տէն օլտու իսէ , սէնէվի վաֆիր վէրկիլէր մաթլուպ օլունտու :
Սըրպ վօյփօտասընտան սէնէվի օն իբի պին , վէ Սօրա հաքիմին
տէն սէնէվի օն պին մաճար ալթոււնու , վէ Սագըզ վէ Սիտիւ
լի ատալարընըն ճինիվիզլի բրինչիքէլէրինտէն սէնէվի տօգուզ
պին վէ թրապուզանտան վէ սայիր գարա տէնիզ սէվահիլին
տէն տախի իբի պին մաճաու վէրկի մաթլուպ օլունուպ էտա օ
լունտու : Բակուզա ճիւմհուրու վէ սայիր ագ տէնիզ հիւքիւ
մէթլէրի քէնտի քէնտիլէրինէ սէնէվի վէրկիլէրինէ զամմ խլէ
տիլէր : Սուլթան Սէհէմէտ Սթամպօլուն ֆէթհինտէն սօղրա
Լնատօլու վէ Բումէլիտէ սայիր նիչէ էյալէթ վէ ատալէր տա
խի զապթ խլէմիշ իսէ տէ պու հիքեայէլէրին տախի ինշալլահ
ու թաալա վագթըր ախէրտէ գալէմէ ալընմասը մէմուլու աճի
զանէմիզ տիր :

Խ Ի Թ Ա Մ

Թըֆլ չօճուգլար թէրպիլէտի հագգընտա կէ
չէն մէճմաատա վատ օլունան նասիհաթնամէ զա
րուրի կէլէճէք մէճմաայէ պրաղըլմագ լագըմ
կէլիշտիր :

Կէչէն Սէճմաստու գեբրի կէչէն գրգլար մէկ
թէպինին եւ վմը իմթիհանընտա թընկըր զա
տէ հիւրմէթլիւ Հ. Տիմոթէոս Մխիթարեան
վարդապետին լիսանը երմէնիտէ գրաւթ իւ
լէտիկի նութգուն թէրճիւմէսի տիր :

Մշակէր.

ՏԻՆԵԱՏԵ հեր շէյաէն զիտու քիշիւէ մէսերրէթ պահշ իտէն
պիր մաւլահաթըն պեր միւճիպի մագսէտ պաշա չըգմասը տըր .
չիւնքի մագսէտ հասըլ օլտուղու հալտէ , շէքիլէն զահմէթ վէ
մէշազգաթլէր ինսանէ վէսիլէի շէրէֆ վէ իշ պաշա չըգտըղը
հալտէ էօմրիւ ինտանէ պիր էսէր տէմէք օլաճաղը թարիֆտէն
միւսթաղնի տիր : Օաննը աճիղանէմ իւղըէ պու կիւն պէօյլէ
պիր մէսերրէթը ազիմէ հիսս իթմէկէ պիղլէրին տախի ուլահի
յէթի օլաճաղ տըր , չիւնքի քիւշատը մէկթէպ մէսալիհիմիզ ,
պու կիւնքի կիւն սէրմէնգիլի մագսէտիկէ թէքմիլէն վասլ օլ
մամը իսէ , զայէթ եազընտ վասլ օլմուշ . վէ շէքիլէն զահմէթ
վէ մէշազգաթըն հէնիւզ թէքմիլ պիր էսէրի միւշահատէ օլու
նամամը իսէ տէ , վագթըր զէմանիլէ պիր էսէրը ճէախտ օլու
ճաղընտ ըէհնիւմ օլան նիշանէ վէ ալամէթլէրի կէօրիւնմէքտէ
տիր : Պու միւպահաստմըղըն պիր խօտքէսէնալըք սէմէրէսի օլ
մատըղըն , վէ մէկթէպիմիղին էն պէօյիւք համի վէ նաղըրըն
տան թաքիւչիւկ մուլափինի , վէ փէտէր վէ մատէրան , վէ խօ
ճա վէ շակիրտանըն մուհազգագէն մէսրուր օլմաղա սէլահի
յէթլէրի օլաճաղընը ֆիլիլէն իսպաթ իթմէք իշիւն , պու իքի
սէնէ զարֆընտա կէօրիւլէն նիշանէլէրի , վէ իսթիֆատէ ալա
մէթլէրինի տախի սիղլէրէ թարիֆ իւ պէյան իթմէք վաճիպէյի
զիմմէթիմտէն պուլունմուշ տուր : Մնազ պու պապտէ մախ
տուսէն մէկթէպիմիզ հազգընտա իզհարը մէրամ իլլէմէզտէն
էվլէլճէ , պաղը ումումի միւթալաւթը աճիղանէմին պէյանը
պապընտա միւսաատէ վէ բուխսաթը խայրիսահանէլէրինի նիսզ
իտէրիմ : Շէօյլէքի , ինսանը միւճերրէտ հիսս իլլէ մէլուֆ սա
յըր մախլուգաթտէն թէֆրիգ իտիճի հուլթըն էն պաշլըճատը

գուժիկի Թէֆէքբիւր, վէ Թէքէլիւմիւ օլուպ, պու գուտ
րէթ իլէ ինսանըն ճիհանտէ մէվճուտ հայվանաթ վէ մատէնիւ
Թէ հիւքմ խոխուպ, սնլէրի խտարէ իլէտիկի տախի մուլիւմ
տիւր : Կնճագ, ինսանտէ մախլուգաթը սոյիրէ իւզէրինէ օլան
պու գուտրէթ, պու Թէֆալիլիւգ, քիշնին քէնտի պիր իճաար
օլմայուպ, վէ հագգընտա միւճէրրէտ պիր լուԹֆու իլահի օլ
տուղունտան, պուհտա ինսանըն պիր հիւնէրի եօղ իսէ տէ,
պաշգա պիր գըյաս, վէ պաշգա պիր արգգաթ օլունաճագ շէյ
վար տըրքի զիստէսիլէ Թէֆէքբիւրէ միւհթաճ տըր, եանի
րույի զէմինտէ ճինա ճինա ինսան մախլուգու միւշահատէ օլու
նա կէլիւպ, պուհլարըն ալէլ ումում ինսան օլմայլերի ինքեար
օլունամաղ իսէ տէ, պիրպիրինտէն ֆէրգի օլ մէրթէպէ ճէսիմ
տիր քի, հայվանտան ինսանէ նէ գատար մէսաֆէ վար իսէ,
պաղը ճինա ինսանտէն տախի ախէր ճինտէ օ գատար մէսաֆէ
վար տըր :

Կալէր, րույի զէմինտէ սաքին օլան Թէրպիլէլու միլէթ
լէր իլէ, եապանի վէ Թէրպիլէսիզ միլէթլէրին Թէվարիսի ահ
վալինէ վագըֆ օլան փէք չօգ քիմսէլէր վար տըր իշնիլատէ :

Վէ պու ճիհէթլէ իշպու մուպահասամըղը Թաստիգ իթմէք
իշլուն ուղուն հիքեայէլէր, վէ մուֆասսալ Թէմսիլէր մէյտանէ
կէթիրմէկէ տախի հաճէթ եօգտուր : Խաթըրա կէթիրին հոյ
վան միսալի պուԹիսանէ մէհրապլարր հուղուրունա ինսան գուր
պան իթմէքտէ օլան Կիքիգա եապանիլէրինի, խայալ խոխն ()
գիանուսու քէպիր ատալարընըն : տիւշմէն լէշէրի իւզէրինէ
րագս իլէ ալայ կէօսթէրէն վախշի ահալիսինի, տիւշիւնիւն,
Հինտիստանըն, Պիրմանըն, Ղիարոնուէն իթիգատաթը պաթը
լէյէ զահիպ օլան ճէօմաաթըն ահվալինի, քի ալէլ ամեա սրա
մանլէր, վէ փուլթ քէշիշլէրինին ֆասիտ Թալիմաթընա գաբըա
րագ, քէնտիլէրինի ալթէշէ աթուպ Թէլէֆ իթմէյէ գատար րա
ղը օլուրլար : Չօգ ուղաղատա վարմայալըմ, սուրատան պիր ալ
լըգ եօլտուր աճէմիստան պու ճիւմլէ գապահասթըլարը կէօնա
կէօն տէհշէթլիւ էգլէթլէր իլէ հէլըք իթմէք ատէթի հէնուգ
գալգմամըշորը օրալարտան : Պունուէն մուղայիրի օլարագ, Պը
րանսատա Ինկիլթէրատա, մէմալիքի միւճթէմէայի Լմերիգատա,
Ղէրմանիա, վէ Իթալիատա, հիւսնիւ Թէրպիլէ իլէ մէլուֆ օ
լան միլէթլէրի տախի տէր խաթըր խոխն : Պագընըղ ինսան ճին
սինտէ պիր պիրինտէն փէք աշիքեար պիր ֆէրգ եօգմուտուր :

Լախոստ պատտու թարիֆ օրունան միւշապէհէ թիմիզ եալանմը-
տոր, պիւ վերին ճէվապընը :

Իմոյ ինսան ճինսի պէցլէ իբի գըմա թադսիմ օրունաուգ-
տան սօզրու, հէր պիր գըմընտա տախի, պիրպիրինտէն զիտտէ
վէ էքսիթ թէրպիէլիւ վէ վախշի հալտէ օլանդար վար իսէ տէ,
մագ սէտիմիզ պու տէրէճէլէրի թէճէսաիւս իթմէք օլմայուպ, իւ-
լա նէտէն տիր քի պիր գըմըն հիւսնիւ թէրպիյէ իլէ մէլուֆ օ-
լուպ, պիր գըմըն տախի պիւլա թէրպիյէ եապանի հալինտէ գալ-
մըշ, պունուէն սէպէպինի տըամագտոր :

Ելալար, պունուէն սէպէպի պու տուր քի, պու իբի գըմըն
տախի քէնտիլէրինէ մօխաուս վէ մուպէէն պիրէր ուսուլ վէ
պիրէր վասէթալէրի վարտըր քի պիր պիրինէ քիւլ իլէն մուղայիր
վէ մուխալիֆ պուլուէնտուղունտան, հասըլ իթաիկէրի սէմէրէ
տախի պիթթապի պիր պիրինին տքսիտի օլուր : Պու ուսուլլէրին
էվէլքիտի քի շէրէֆ իւ շէօհրէթը ինսանիէթէ միւճիպ օլան
տըր, պու ուսուլլէրին էվէլքիտի ինսան տէնիլէն մախըւգուն
հինի սէպալէ թինտէն, գալպ ու էֆքեարընա տըգգալթ վէ իհ
թիմամ իթմէք տիր, պու ուսուլլէրին իքինճիտի քի մէգէլլէթը
ինսանիէթէ միւճիպ օլապիլուր, սապիլլէրին գալպիւ էֆքեարը-
նա լապըմ կէլան տըգգալթ ու իհթիմամալթտէն սարֆը նազար
իթմէք տիր, Ելտէ պու տուր ինսան ճինսիին պիր գըմընը
տայրէի թէրպիյէյէ տուխուլ իթաիրէն, վէ պիր գըմընը տա-
խը տայրէի վախշիէթտէն խուրուճ իթտիրմէյէն :

Ըիմտիլէրտէ հիւսնիւ թէրպիյէ իլէ մէլուֆ տէտիլիմիզ միւ-
լէթլէր տախի վագթը իլէ եապանի վէ վախշի հալինտէ իտիլէր,
հէքմէթը րէպպանիէտէն անլէրին պէյնինտէ օ միսիլիւ ինսան
լէր զուհուր իթմիշ տիր քի ինսան ճինսիին հիւսնի թէրպիյէ ի-
լէ մէլուֆ իթմէք մէսէլէսինի քէշֆ վէ հալլ իտէրէք պալատէ
թարիֆ իթտիլիմիզ ուսուլու մէրղուպէյի իթթիսազ իլլէմիշ
տիրլէր :

Ելալար, եիւզ էլլի սէնէ, վէ տահա զիտտէ միւտտէթտէն
պէրիւ պիւթիւն Ելըրքա, միլլէթլէրի . տէվէթլէրի վէ եկե-
ղեցական կիրիւհի իլէ պէրապէր . ինսան ճինսիին հիւսն իւ ախ-
լաֆ վէ թէրպիյէ սահիպի իթմէկէ պէզըր սայ վէ սարֆը իգտամ
իտիւպ, պունդարըն ճիւմլէսինին գուվլէի ֆաիլլէյէ վէ ագլլէսի
իթթիֆագըլլա իսթիմալ օլունան վասէթայէ, Ելըլլէ իսմի իթ-
թիսազ օլունմուշտուր :

Տիւնեատէ հէր պիր շէյ ահէսթէ ահէսթէ քէմալէթէ թէ վէճճիւհ խտէկէլիշտիր : Չիւնքիւ հէր պիր խուսուս միւթաւ լտա վէ թէֆէքքիւր իլէ հիւսնիւ ուսըւպինէ իպլաղ օլունուր : Թէրպլիյէ մատտէի էհիմէսի տախի պու գապիլտէն տիր : Թէր պլիյէ , իպլթիտատէ պէնի նէվի առէմին էհսէն գըսմընա եանի էրքէքլէրէ թախսիս գըլընմըշտըր : Պատէհու առասըր թէրպլիյէ նին խօճալար մայէթինտէ , մէկթէպ տիվարլէրի արասընտա պաշ լամայըպ , քիշինին քէնտի տամըր ալթընտա , վէ թէրպլիյէլի պիր մատէր գուճաղընտա հասըր վէ սապիթ օլաճաղըր թէֆէքքիւր օ լունուպ , պու ճիհէթլէ պիր միլլէթին իսթիֆատէսինէ խահէշ կէր օլան զէվաթը քէրամ ինտինտէ տախի թէրպլիյէի պիր ճին սէ մախսուս իթմէքտէն սարֆը նաղար օլունարապ ումուսի գըզ վէ էրքէք չօճուգլարը մուհասըր օլմապ գաղլիյէսի մապուլ պույրուլմուշտուր :

Իշթէ պէօլէ քեաֆֆէի եւրոքա ահալիսի , հուսուլու իս թիքմալլէրինէ միւճիպ օլան թէրպլիյէի իճատ . վէ գըզ վէ էրքէք ամմէի նատէ թախսիս իլէտիքտէն սօղրա , օ ճայը սաատէթ նիւ մատէ , էպնիէի գալիյէ վէ աթիգէի ինսանիէթ իւզէրինէ էպ նիյէի լաթիֆէ վէ ճէտիտէի իհտաա վէ իպնա գըլընմըշտըր քի պիլ հուգուգ պիզլէրին վէ ամմէնին միւճիպի հայրէթ վէ հատ տի օլմուշտուր : Պունճա սէմէրաթը խայրիէէ պալիս օլան թէր պլիյէ մատտէի էհիմմէսինին հուսուլինտէն սօղրա տըր քի , պէօ իւք , վէ օրթա , վէ քիւշիւք շէհրլէր , վէ գուրա վէ գատապա լէր տախի միւթէատտիտ մէկթէպ վէ մէտրէսէլէր իլէ թէգէին գըլընմըշտըրըր . վէ եալընըզ ֆրանսա էյալաթընտա իքի միլիոն տան զիատէ սապի վէ սապիէ չօճուգլար նիմէթը թէրպլիյէ իլէ քէրվէրտէ օլալէլիւպ , պէհէր սէնէ պինլէրճէ սահիպի ֆաղի լէթ վէ թագվա գըզ չօճուգլար զուհուրա կէլէրէք , իլէրիւտէ պիլվիճուհ լիպէթլիւ վալիտէլէր օլուպ , վէ թօլմու թէրպլիյէի գլուպու էթֆալէ կէնտու մատերանէ էլլէրի իլէ իլգա , վէ նէս լէն պատէ նէսլին առարը թէրպլիյէի իպգա , վէ պու վէճհ իլէ օն օն իքի սէնէ ճահտ վէ իգտամաթը մատերանէ ագիպինտէ միլլէթ մէկթէպլէրինէ վէ մէտրէսէլէրինէ , խիթամըր էպնիէի թէրպլիյէ զըմնընտա իրսալ օլունա կէլիւրլէր :

Քէֆիէթ պու րատէյէ կէլմիշ օլտուղու հալտէ , սղալար արթըգ թաճիւպ իթմէին եւրոքալուլէրին , իլմ , մարիֆէթ , վէ սէրվէթ , վէ գուվվէթ վէ սաատէթինին կիւն պէկիւն ար :

Թուպ իւրիւրէմէսինէ արթըգ թաճիւպ ի թմէյին : Չիւնքի սէ-
պէպի օլան շէյին սէմէրէսի տախի պաշը ուճուհտա արը . վէ
պու էմէլ վէ հասէտ օլունաճապ սէմէրէնին ապէպի տախի
թէրպիյէ տիր :

Պագիւի օ պիր պէֆապա :

=====

Լլէգիւրօ — Սանէիւիգ Գր-Լլէիւյէ ա-ֆրաւրըն վէ էշէայը սայրէնի
պէօնիւի ի-լէրիւն :

Տիւնեատա փէք չօգ տույտուղումուղ վէ կէօրտիւյիւմիւղ
շէյէր օլտուղու միսիւիւ փէք չօգ տույմատրղմըղ վէ կէօրմէ-
տիսիմիւղ շէյէր տէ վար : Պունըտր թըպգը օ պիր շէյէր միսիւիւ
մէվճուտ իսէ տէ պիզիմ հասսէլէրիմիւղ եէթիշմէտիյինտէն կէօ-
րիւիւպ տույուլմալէրի պիրէր վասէթայէ միւհթաճարը . մէ-
սէլա փիրէյի փիրէ քատար իքէն հէր քէս կէօրիւր վէ տույար ,
անճապ խուրտէպին վասէթասը իլէ տէվէ գատար օլտուղու
հալտէ նիշէ կէօրմէտիյիմիւղ վէ աճայիպ հիյէթէրի զուհուր իւ
տէր քի ինսան թաճիւպ իտէր : Քէզալք հաւատա տուտա նիշէ
պին հայվանաթ վարտոր քի կէրէք նէֆէս ալըշտա վէ կէրէք
սու իշիշտէ աղղմըղա կիրէրլէր չըգարլար պիւղ տույմայըղ , հաթ-
տա պունըարտան պիզի , արը , վէ սիվիւի սինէկ , վէ փիրէ կիպի
փէք չօգ սօգան տա օլուր անճապ պիւղ տույմայըղ , քէզալք
ֆրանսըգճա կալ վէ եախօտ արէսըճէ ճաի' թապիր օլունան տիւ
կէր էօնսիւրլէր վէ հաւալար տախի վար տըր քի , պազը ինսանը
չարփար էօլտիւրիւրլէր , վէ պազէն կէօնակէօն հիէթէր վէ մա-
րազար հասըլ իտէրլէր , անճապ պիւղ կիտիւպ կէլտիքլէրինի կէօր-
մէյիւղ վէ տույմայըղ : Լլէգթրիգ , վէ մանէէթիգմը ճաի վէ թէյ-
սիրլէրի տախի պու գտպիլտէն տիր . պունըար տիւնեանըն եա-
րատըտըղը կիւնտէն տիւնեատէ մէվճուա իքէն , էվէլտէն հիշ
պիլինմէմիշ , շիմտիլէրտէ տախի թէքմիլ պիլինմէյէրէք ֆազաթ
պազը ահվար աճայիպէլէրի մալիւմ օլմուշ վէ գուսուրու տա-
լի էրպապը վուգուֆուն թէճրիւպէլէրի իլէ կիւնտէն կիւնէ
զուհուրա կէլմէքաէ տիր :

Լլգիւմէ պու տէֆա իճասը Լմբիգատան զուհուր իտիւպ
պիւթիւն Լլրոգու ահալիսինին թէճրիւպէ քէրտէսի վէ էյլէն-
ճէսի օլան սուֆրալար վէ էշէայը սայրէնին տէօնմէսի մատտէ :

սի պու էլէ գ թրօ — մանկէ թիգ թէյտիրինէ համլ օլունուպ , պուն
նուն քէշփ ու թարիֆի մուֆասսալ թահրիրաթէ միւհթաճ ի
խտէտէ , մէճմասմըղ օլունյանըրը վաղք իթմէք իշուն զարու
րի մուխթասար սիւրէթլէ թարիֆի հալէ խաթխասը գըրընուր ,
շէօյլէ քի տիշէհլի վէ էրքէք , վէ իհթիար վէ չօճուգ սէքիլ օն
քիշի , խալի իւղէրինտէ պուլունան եուվալապ վէ մաուն աղա
ճընտան եաբմա պիր մաստ էթրաֆընա պիր պիրինէ տօգուն
մայարապ տիղիլիպ , էլէրինի հաֆիֆճէ օ մասանըն իւղէրինէ
տայատարապ , եալընը պըրչա վարմապըրընը պիր պիրինէ տօ
գունտուրարապ մասանըն իւղէրինէ պիր խալգա չէվիլիւպ էր
մի տաղիգէտէն պիր սաաթա գատար պիլա հարէքէթ տուր
տուգըրը հալտէ էլէքթրօ — մանկէ թիգ գուվլէթի էվլէլա ին
սանաէն ինսանէ , պատէհու ինսանտէն մասայէ կէշէրէք մասա
քէնտիլիլնտէն ֆըրըլ ֆըրըլ տէօնմէյէ , վէ էօթէ պէրիւ կիթ
մէյէ պաշարըմըշ . վէ խալգա պօղուլմատըգճա վէ էլէր մասա
նըն իւղէրինտէն գալգմատըգճա տուրմաղըմըշ : Պու խուսուս
տէտիլիմիլ քիպի շու արալըգ պիւթիւն Նըրոբանըն էյլէնճէսի
օլուպ , պինլէրճէ պին աալը վար տէյէն վէ փէք չօպ տախի տալ
էօպ տէյէն վար տըր : Պիղլէրէ հէնիւգ նամալիւմ օլտուղունտան
վէ ասիթանէտէ տախի թէճրիւպէ օլունտուղու իշիտիլտիլնտէն
սահիհ կէօրէն վէ պիլէն օլուպ տա պիղլէրէ խապէր վիլէն օլուր
խտէ քէմալը թէշէքքիւրլէ գապուլ օլունարապ մէճմասմըղա տա
խի տէրճ օլունուր : Վիլլէլէրի մասանըն մաուն աղաճընտան օլ
մատը վէ խալի իւղէրինտէ պուլունմասը շարթ կէօսթէրիլմիշ
խտէտէ սօղըստան միւթէատտիա թէճրիւպէլէր իլէ հէր նէ ա
ղաճ օլուր խտէ օլուն վէ նէրէտէ պուլունուրսա պուլունսուն
վէ մասա վէ աղաճ օլմայանլէր տախի եանի սանտըգ , թահթա
իսքէմլէ , շապղա վէ սայիր պու միսիլիւ հէր նէվի էշէանըն
տախի տէօնէր օլտուղու կէօյա թէպէյիւն իթմիշ . շու գատար
քի պու թէճրիւպէլէր զաաֆը սինիրի օլան քիմնէլէրէ ույմու
յուպ , պու միսիլուլէրին թէճրիւպէ արասընտա , պաշ աղըմը
վէ պաշ տէօնմէսի , վէ եիւրէք պուլանմասը զուհուր խիւպ
պաղէն խաաթա տախի օլմալէրի իխթար գըրընմըշտըր :

Պիթէ ուղունճա պիր սաշ եա գըլ եա սայիրէտէն ճիսմինէ կէօրէ աղըրճա պիր շէ
մէսէլա պիր էիւղիւր . խալգա վէ տէրիլ ալթուն աղըրճա տա էրտէ թութուլուր
հալտէ էլէքթրօ — մանկէ թիգ գուվլէթի խալգա թէյտիր խիւպ ինսան հէր նէ գատար
գօլունու գալի թուլթա սաաթ բանտիլիւ միսիլիւ խալգա իքի թէրաֆա քէնտիլիլն
տէն աղընմըմըշ . Պունա տախի ինսանյանըր գուհուր խիւպ . վաղաա խալգանըն աղ
լանմասը սահիհ խտէ ինսանըն նէֆէն այմար , վէ էիւրէյինն ալթմար հարսթէթ վէ
գուվլէթին հալ օլունուր շաալ : Պու թէճրիւպէի պիր մէճիտէ պիլ տախի կէօրսիւք
անճապ մէճիտէն մէմուն վէ միւշէրէֆ օլտուղու մուղ մէրթէպէ թէճրիւպէտէն օլմատըգ